

PERSTORPS
KOMMUN

Riktlinje för Ekonomiskt bistånd

PERSTORPS KOMMUN	Riktlinje	
Dokumentnamn	Dokumentansvarig (titel)	
Ekonomiskt bistånd	Förvaltningschef	
Sammanställt av	Sammanställt datum	Version
Britt Tullberg	2018-06-01	2018:01
Revision intervall	Antaget av Socialnämnden, datum	Diarienummer
1g/ år	2018-06-14	SOC 2018/98

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Syfte	7
3. Mål	7
4. Lagstiftning	8
5. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd	8
5.1 Socialstyrelsens handböcker och andra publikationer	8
6. Utgångspunkter för arbetet	8
6.1 Vistelsebegreppet	9
6.2 Vistelsekommun	9
6.3 Barnets bästa	9
6.4 Våld i nära relationer samt brottsoffer	9
6.5 Principer för handläggningen	10
7. Allmänt om uppdraget	10
7.1 Hjälptill självförsörjning	11
7.2 Förutsättningar för rätt till försörjningsstöd	11
7.3 Avslag på ansökan om försörjningsstöd	12
7.4 Prövning av rätt till ekonomiskt bistånd	12
7.5 Noggrannhet vid handläggningen	12
7.6 Förebygga felaktiga utbetalningar	12
7.7 Ansökan	13
7.8 Dokumentation	13
8. Försörjningsstöd	14
8.1 Riksnorm	14
8.2 Förhöjning av normen	15
8.3 Övrigt försörjningsstöd - i förekommande fall och till skälig kostnad	15
8.4 Boende	15

8.5	Hushållsel	15
8.6	Hemförsäkring.....	15
8.7	Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa.....	16
8.8	Arbetsresor.....	16
9.	Hyresrätt.....	16
9.1	Högsta godtagbara boendekostnad.....	16
9.2	Boendestandard	17
9.3	Rådrumstid	18
9.4	Bostadsrätt eller egen fastighet	18
9.5	Hyresandel till kvarboende vuxet barn och vuxna inneboende hos sina barn	18
9.6	Inneboende.....	19
9.7	Andrahandskontrakt.....	19
9.8	Övriga boendeformer.....	19
10.	Bistånd till livsföring i övrigt.....	20
10.1	Arbetskläder	20
10.2	Avgift för äktenskapsskillnad.....	20
10.3	Barnomsorgskostnader	20
10.4	Dator till barnfamiljer med skolbarn/ungdomar	21
10.5	Bredband/internetskostnader för barnfamiljer med skolbarn/ungdomar	21
10.6	Begravningskostnader.....	21
10.7	Diskmaskin.....	21
10.8	Flyttkostnader.....	21
10.9	Färdtjänstavgift.....	22
10.10	Glasögon eller kontaktlinser.....	22
10.11	Glasögon till barn	23
10.12	Hemtjänstavgift	23
10.13	Hemutrustning.....	23
10.14	Vid tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd.....	23
10.15	Förutsättningar inför arbete (FIA) utredning vid behov av ekonomiskt bistånd i mer än tre månader.....	24
10.16	Kompletterande hemutrustning.....	24
11.	Advokatkostnader	25
11.1	Pass/Främlingspass/Medborgarskap	25
11.2	Uppehållstillstånd.....	25
11.3	Legitimation	25
12.	Kosttillägg	26

13.	Lek och fritid för barn	26
14.	Låsbyte	26
15.	Läkarvård och medicin.....	26
16.	Mammografi	27
17.	Psykoterapikostnader	27
18.	Resor	27
18.1	Arbetsresor.....	27
18.2	Färdtjänst.....	27
18.3	Resa till begravning.....	27
18.4	Semester och rekreationsresor	27
18.5	Sjukresor	28
18.6	Umgängesresor	28
18.7	Återföreningsresor	28
19.	Skulder	28
19.1	Hyresskuld	29
19.2	Elskuld.....	29
19.3	Telefonskuld.....	29
19.4	Barnomsorgsskuld.....	29
20.	Spädbarnsutrustning.....	30
21.	Tandvård.....	30
21.1	Akut tandvård.....	30
21.2	Nödvändig tandvård.....	30
21.3	Frisktandvård	31
22.	Tekniska hjälpmedel	31
23.	Telefonabonnemang	32
23.1	Telefon	32
24.	Tvättmaskin	32
25.	Umgängeskostnader	32
26.	Vårdavgift/sjukvårdskostnad	33
27.	Sammanfattning om Socialtjänstens möjligheter att ställa krav:	33
27.1	4 kap 1 § SoL.....	33
27.2	4 kap 4 § SoL.....	34
28.	Arbetslösa.....	34
29.	Sjukskrivna	34
30.	Personer med missbruksproblem	35
31.	Bistånd vid avstängning från arbetslöshetsersättning	35

32.	Vuxenstuderande.....	35
32.1	Kurslitteratur.....	36
32.2	Ungdom under 21 år som går i skolan.....	36
32.3	Vuxenstuderande på grundskolan.....	36
32.4	SFI.....	37
32.5	Studiemotiverande insatser (studiemotiverande- , etableringskurs etc).....	37
32.6	Vuxenstuderande på gymnasienivå.....	37
32.7	Studier på högskolenivå.....	38
32.8	Bistånd till studerande under studieuppehåll.....	38
33.	Företagare eller personer med fria yrken.....	38
34.	Vistelse på institution.....	39
34.1	Fickpeng.....	39
34.2	Kostnader i samband med egen bostad.....	39
34.3	Magasineringskostnad.....	39
35.	Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård.....	40
35.1	Hyreskostnad i samband med institutionsvård.....	40
35.2	Intensivövervakning med elektronisk kontroll – så kallad fotboja.....	41
35.3	Kontraktsvård.....	41
35.4	Samhällstjänst.....	41
36.	Personer som är över 65 år.....	42
37.	Utländska medborgare.....	42
37.1	EU-medborgare.....	42
37.2	Nordiska medborgare.....	42
37.3	Flyktingar.....	43
38.	Nödprövning och akut bistånd.....	43
38.1	Personer som tillfälligt vistas i kommunen.....	44
39.	Identitet och vistelse.....	44
39.1	Utlandsvistelse.....	44
40.	Inkomster som i sin helhet reducerar försörjningsstödet.....	44
40.1	Inkomster som delvis reducerar försörjningsstödet.....	45
40.2	Inkomster som inte reducerar försörjningsstödet.....	46
40.3	Tidigare inkomst över norm.....	46
40.4	Tillgångar.....	46
40.5	Bil.....	46
40.6	Fritidshus.....	47
40.7	Bankmedel, aktier, obligationer.....	47

40.8	Pensionssparande	47
40.9	Barns inkomster och tillgångar	47
41.	Sammanboende med hushållsgemenskap	47
41.1	Gifta men ej sammanboende	48
41.2	Ungdomar under 21 år som går i skolan.....	48
41.3	Underårig som bildat familj	48
41.4	Hushåll med underåriga barn	49
41.5	Hushåll där barnen bor växelvis	49
41.6	Inneboende	49
42.	Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd	49
42.1	Återsökning hos försäkringskassan enligt SFB	49
42.2	Formella krav vid återsökning hos försäkringskassan	50
42.3	Återkrav enligt SoL.....	50
42.4	Återkrav enligt 9 kap 2§ SoL	50
42.5	Handläggning - återkrav.....	51
42.6	Återkrav enligt 9 kap 1 § SoL	51
42.7	Handläggning - felaktigt utbetalt bistånd	52
42.8	Ersättningstalan.....	52
42.9	Kraveftergift	52
43.	Anmälan vid misstänkt bidragsbrott.....	53
43.1	Utredning före anmälan.....	53
43.2	Vad en brottsanmälan bör innehålla	53

1. Inledning

Socialnämnden är ansvarig nämnd för bland annat ekonomiskt bistånd i enlighet med reglemente beslutat av kommunfullmäktige.

Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt Socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om sakliga skäl föreligger motiverar detta avsteg från riktlinjerna. Utgångspunkter vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. Även de krav som ställs på den Biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar. Rättsliga utslag i domstol finns inte kontinuerligt inarbetade i riktlinjerna men måste fortlöpande beaktas.

2. Syfte

Syftet med riktlinjerna är likabehandling i kommunen när det gäller såväl bidragsnivå som förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd samt insatser för att sökande skall finna vägar till egen försörjning. Riktlinjerna ska samtidigt ge stöd och vägledning för arbetet.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

Socialnämndens övergripande uppdrag är att tillgodose kommuninvånarnas rätt till:

- egen försörjning
- social trygghet

Genom att:

- hjälpa människor att finna vägar till självförsörjning
- pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden

3. Mål

Målet med riktlinjen är att alla medarbetare som arbetar inom detta område ska vara väl införstådda samt följa dess innehåll. Medarbetare ska arbeta utifrån denna riktlinje och vara delaktiga i dess förbättringsarbete.

4. Lagstiftning

Nedan redovisas lagstiftning, föreskrifter, allmänna råd som ligger till grund för riktlinjerna.

- [Socialtjänstlagen \(2001:453\) SoL](#)
- [Offentlighets- och sekretesslagen \(2009:400\) OSL](#)
- [Socialtjänstförordningen \(2001:937\) SoF](#)
- [Förvaltningslagen \(1986:223\) FL](#)
- [Föräldrabalken \(1949:381\) FB](#)

5. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd

- Föreskrifter är bindande regler som bestämmer hur någon ska handla. Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas för att uppnå de mål som avses i författningen.
- SOSFS 2014:4 Socialstyrelsens föreskrifter om Våld i nära relation
- SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

5.1 Socialstyrelsens handböcker och andra publikationer

- Socialstyrelsens handbok ”Ekonomiskt bistånd – Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom den kommunala socialtjänsten”, 2003
- Socialstyrelsens handbok ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten”, 2010
- Anmälan vid misstanke om brott mot trygghetssystemen – vägledning från Delegationen mot felaktiga utbetalningar, Rapport 4, 2007
- Socialstyrelsens handbok ”Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten”, 2013
- FN:s konvention om barns rättigheter, barnkonventionen

6. Utgångspunkter för arbetet

Ekonomiskt bistånd ska vara ett komplement till socialförsäkringarna och ge hjälp när generella stödformer är otillräckliga eller inte kan lämnas. Biståndets uppgift är att träda in tillfälligtvis vid korta perioder av försörjningsproblem.

Reglerna i Socialtjänstlagen innebär att var och en i första hand är skyldig att själv försöka tillgodose sitt behov och att det ekonomiska biståndet ska vara en tillfällig hjälp. Grunden är därför att den enskilde ska klara sin försörjning på egen hand genom lönearbete, inte genom ekonomiskt bistånd. Arbete gör den enskilde delaktig i samhället och gör att individen bidrar till samhället, vilket stärker självkänslan. Därför ska den som är arbetslös och söker bidrag erbjudas ett strukturerat stöd i att söka arbete för att på så sätt uppnå egen försörjning.

Genom det ekonomiska biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbetena till lagen sägs det att nivån inte ska överstiga vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Vad som är skäliga kostnader när det gäller de dagliga levnadsomkostnaderna inom ramen för riksnormen, finns angivet i lagen. Vad som kan anses vara skälig levnadsnivå utöver riksnormen anges i lagen och dessa riktlinjer. Det gäller såväl kostnader inom försörjningsstödet som övrigt ekonomiskt bistånd till livsföringen i övrigt. Ekonomiskt bistånd utöver norm skall beviljas restriktivt.

6.1 Vistelsebegreppet

Bestämmelsen i 2 a kap 2 § SoL har också avgörande betydelse för ansvarsfördelningen mellan kommunerna. Här fastslås huvudregeln – att det är vistelsekommunen som ska lämna den enskilde det stöd och den hjälp som han eller hon behöver.

6.2 Vistelsekommun

Den kommun som någon mer eller mindre tillfälligt vistas i när hjälpbehovet inträder kallas för vistelsekommun. Kommunens skyldighet att pröva en persons behov av ekonomiskt bistånd påverkas inte av vistelsetidens längd. Detta ansvar gäller även om en person vistas helt tillfälligt i en kommun men är bosatt i en annan. Omfattningen av det bistånd som vistelsekommunen kan ha skyldighet att ge kan däremot påverkas av den tid som han eller hon vistas där och under vilka förhållanden.

Har den sökande vistats i annan kommun en längre tid (mer än en månad) är det normalt en anledning till att avslå ansökan med motiveringen att sökande inte vistas i kommunen. Den sökande bör då söka biståndet i den kommun som han/hon vistas i. För att nämnden ska kunna lämna information till den nya kommunen om ärendet ska det finnas ett uttalat och dokumenterat samtycke.

Om den enskilde är bosatt i en annan kommun är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta stöd- och hjälpinsatser. Andra än akuta insatser ska bosättningskommunen ansvara för.

6.3 Barnets bästa

När beslut rör barn ska det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver i enlighet med FN:s barnkonvention. I ärenden där det finns barn i familjen ska hänsyn till barnets bästa särskilt beaktas och konsekvenserna för barnen alltid övervägas innan beslut fattas. Detta gäller också i ärenden där förälder inte har barnet folkbokfört hos sig. Vid avslagsbeslut ska det dokumenteras att detta övervägande har skett. Barnens behov ska särskilt uppmärksammas och beaktas i hushåll som bedöms ha ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd.

Ytterligare vägledning kan fås av Socialstyrelsen tillsynsåterföring i rapporten. Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd.

6.4 Våld i nära relationer samt brottsoffer

Personer och deras barn som är utsatta för våld ska erbjudas stöd och hjälp från Socialtjänsten. I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld.

Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd i det akuta skedet ska hänsyn tas till att den våldsutsatta kan ha begränsade möjligheter att bidra till utredningen. Att hänvisa till partners försörjningsskyldighet är olämpligt i det akuta skedet och vid handläggning av ekonomiskt bistånd i samband med familjevåld ska det läggas upp separata akter på paret om båda är aktuella för ekonomiskt bistånd. Vid en prövning av den våldsutsattas rätt till ekonomiskt bistånd ska endast personens egna inkomster och tillgångar ingå

Vid bedömning av rätten till bistånd i form av exempelvis skyddat boende får sökandes ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte.

För att säkerställa att brottsoffer och deras barn får det stöd och den hjälp som de har behov av bör socialnämnden försäkra sig om att det finns en kontakt med Socialförvaltningen alternativt vara behjälpliga för att upprätta sådan kontakt.

6.5 Principer för handläggningen

Arbetet ska bedrivas rättssäkert och med tro på människans resurser. Handläggning och beslut ska präglas av respekt för den enskilde. Det ska finnas personal tillgänglig för att svara på frågor och som kan göra en akut bedömning. En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska alltid göras.

Avgörande för väntetiden vid nybesök är hur angeläget behovet är, väntetiden bör dock inte överstiga tio arbetsdagar.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras. Undantag kan alltid göras i akuta situationer eller för situationer när någon riskerar att hamna i nöd. Behov som kan uppstå när enskilda behöver bistånd under lång tid ska uppmärksammas och följas upp, särskilt om barn berörs. Hembesök ska göras om samtycke lämnas till detta

Vägledning kan även inhämtas från Socialstyrelsens Allmänna Råd och Socialstyrelsens Handbok för ekonomiskt bistånd ”Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom den kommunala Socialtjänsten”. Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar som exempelvis kan sökas i någon rättsdatabas på internet.

7. Allmänt om uppdraget

Arbetet med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag:

- Pröva rätten till ekonomiskt bistånd.
- Hjälpa människor att finna vägar till självförsörjning.

7.1 Hjälp till självförsörjning

Arbetslinjen ska gälla. Arbetslinjen innebär att individens förmågor sätts i fokus, snarare än oförmågor. Enskilda ska kunna försörja sig genom arbete och vid behov stöttas för att klara detta. Utgångspunkten är att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Därför blir verksamhetens främsta uppgift att genom aktiva insatser och genom motivations- och förändringsarbete skapa förutsättningar för den enskilde att ta detta ansvar. Den som inte kan arbeta bör erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras till att ansöka om tidsbegränsad sjukersättning. Den enskilde bör erbjudas relevanta insatser och ställas inför krav på motprestationer utifrån sina förutsättningar. Verksamma insatser ska tillhandahållas både för att rehabilitera icke arbetsföra personer och för att stärka arbetsföra personers anställningsbarhet och återinträde på arbetsmarknaden. Krav på deltagande i en viss aktivitet ska alltid föregås av en individuell bedömning av den biståndssökandes behov och förmåga. Vid arbetsträning inom exempelvis barn- och äldreomsorg ska det alltid göras en bedömning om arbetsträningen är lämplig också utifrån kvalitetskraven i verksamheten. De insatser som ska erbjudas är beroende av vilket hinder för självförsörjning den enskilde har. Förutsättningar ska skapas för den enskildes inflytande och delaktighet i planeringen. Fokus ska ligga på att undanröja försörjningshindret och att hitta den snabbaste vägen till egen försörjning.

Det är viktigt att familjer blir självförsörjande så fort som det är möjligt då forskning har visat att barn i familjer med yrkesarbetande föräldrar har bättre förutsättningar än barn i biståndstagande familjer. Ur ett jämställdhetsperspektiv är det särskilt viktigt att kvinnor erbjuds stöd och insatser i lika stor utsträckning som män.

Arbets sättet ska vara strukturerat och en genomförandeplan ska upprättas där det framgår vilka krav på motprestationer Socialtjänsten ställer för att försörjningsstöd ska kunna utgå. Genomförandeplanen ska regelbundet följas upp och insatsens resultat ska utvärderas.

7.2 Förutsättningar för rätt till försörjningsstöd

För att vara berättigad försörjningsstöd ska den sökande stå till arbetsmarknadens förfogande. Sammanfattat innebär detta att den enskilde är inskriven på Arbetsförmedlingen, aktivt söker arbeten samt vid behov deltar i arbetssökarverksamhet, praktik, av kommunen anordnad arbetsverksamhet, svenskundervisning eller annan lämplig insats i enlighet med upprättad genomförandeplan.

För att Socialtjänsten ska ställa andra krav än de som ställs på arbetssökande ska problematiken vara allvarlig och omfattande. Sådana skäl är ett allvarligt missbruk och svår fysisk och psykisk ohälsa. Personer som av sociala eller medicinska skäl är förhindrade att arbeta har oftast behov av insatser från andra enheter inom Socialtjänsten, sjukvården eller andra myndigheter.

För att vara berättigad försörjningsstöd ska dessa personer medverka till planering i syfte att bli arbetsföra eller medverka till att få annan ersättning ur det generella Socialförsäkringssystemet. Sjuka personer som behöver försörjningsstöd ska kunna få samma insatser som sjuka med sjukpenning. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. För att arbetsförmåga ska godkännas vid sjukdom ska en person ha ett relevant läkarintyg som styrker

oförmåga att arbeta eller delta i aktiviteter. Insatser ska erbjudas i samverkan med konsultläkare, vårdcentraler, Försäkringskassan och psykiatrimottagningar.

Det är viktigt att personer som uppbär försörjningsstöd får samma rehabiliteringsmöjligheter som personer med sjukpenning. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Vid långvarig eller kronisk sjukdom krävs medverkan till att erhålla ersättning ur det generella Socialförsäkringssystemet.

7.3 Avslag på ansökan om försörjningsstöd

Om den sökande inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till försörjningsstöd, ska ansökan avslås. Efter bedömning i det enskilda fallet kan reducerat försörjningsstöd beviljas för att tillgodose grundläggande behov såsom exempelvis mat och hyra för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen.

7.4 Prövning av rätt till ekonomiskt bistånd

Handläggningen av ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras.

Följande frågeställningar ska utredas:

- *Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?*
En bedömning ska göras om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på henne eller honom i syfte att uppnå självförsörjning.
- *Kan behovet av bistånd tillgodoses på annat sätt*
Behovet kan i vissa fall tillgodoses genom tillgångar och inkomst såsom socialförsäkringsförmåner, studiestödsformer, inkomst genom förvärvsarbete, A-kassa eller andra ersättningar eller genom andra huvudmän.
- *Vilket bistånd ska beviljas?*
Utöver riksnormen som fastställs av regeringen ska med utgångspunkt från lagen och kommunens riktlinjer en bedömning göras av vilket behov som föreligger och vad som är en skälig levnadsnivå för den enskilde.

7.5 Noggrannhet vid handläggningen

Handläggningen ska präglas av tydlig information, noggranna kontroller och korrekt registrering i datasystemet.

7.6 Förebygga felaktiga utbetalningar

Genom noggrann handläggning ska felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd motverkas. Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan uppstå till följd av att den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter, genom att den sökande saknar kunskap om

regelsystemet eller genom brister i ärendehantering. Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till den sökande om vad som gäller samt genom noggranna kontroller. Uppgifter som alltid ska kontrolleras vid nyansökan är identitet och medborgarskap, boende, folkbokföring, vårdnadshavare för barn i hushållet, bilnehav, kontroll av inkomster och tillgångar samt om personen är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. I löpande ärenden skall dessa kontroller ske regelbundet.

Omständigheter som kan leda till felaktiga utbetalningar och som särskild bör uppmärksammas:

- Att sökande egentligen är sammanboende.
- Att hushållsbilden överensstämmer med det faktiska förhållandet, bland annat att de barn som uppges ingå i hushållet verkligen vistas där.
- Att sökande samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd i annan kommun.
- Att sökande har inkomster eller tillgångar som inte redovisats.

Det mest kostnadseffektiva är att göra nödvändiga kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. I de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp ska biståndet alltid återkrävas när det är möjligt enligt lag.

Vid misstanke om bidragsbrott gällande ekonomiskt bistånd ska polisanmälan övervägas enligt delegationsordning. .

7.7 Ansökan

Ansökan bör vara skriftlig men i princip gäller även en muntlig ansökan. Det är dock viktigt att göra skillnad mellan en ansökan och ett rådgivande samtal. En överdriven formalisering av kontakten kan i vissa fall kännas kränkande för den enskilde. Om förhållandet är oklart ska handläggaren kontrollera med sökanden om det finns/är en ansökan eller inte. På vilket sätt ansökan mottas ska finnas dokumenterat i journalen. Det är viktigt att informera den sökande om rättigheter och skyldigheter i samband med biståndsprövningen, exempelvis normberäkning, krav, och kontroller samt att uppgifterna kommer att registreras i dataregister. Den sökande har då möjlighet att överväga att avstå från att lämna en ansökan.

Ansökningstiden beräknas från datumet när den första kontakten sker. Från detta datum ska ärendet anses aktualiserat, om inte annat framkommer under utredningen. Detta innebär att en person kan beviljas bistånd från och med den tidpunkt behovet anmäls. Ansökan samt anmälan om behov ska utredas enligt 11 kap 1 § SoL. Av utredningen ska klart framgå vad den sökande frågar efter. Den sökande ska intyga sanningshalten i sina uppgifter genom att underteckna ansökan eller tilläggsansökan samt genom att lämna nödvändiga verifikationer

7.8 Dokumentation

Socialtjänsten har skyldighet att dokumentera sin verksamhet. Särskilt viktigt är det i samband med myndighetsutövning. Den enskilde ska hållas underrättad om den dokumentation som förs om honom eller henne och rätten att ta del av all dokumentation. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas. Fördjupad vägledning kan fås från Socialstyrelsens handbok Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten.

8. Försörjningsstöd

Försörjningsstöd består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd till skäligen kostnader för ett antal regelbundet återkommande behovsposter.

8.1 Riksnorm

Riksnormen fastställs varje år av regeringen och grundar sig på konsumtions- och prisstudier som Konsumentverket gör. Riksnormen ska täcka kostnaden för de produkter som bör finnas i ett hushåll för att vardagens behov ska klaras på ett tillfredsställande sätt. Följande poster ingår i riksnormen:

- *Livsmedel*
Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds hemma. För ensamhushåll beräknas en något högre kostnad med hänsyn till att det kan komma att bli dyrare med mindre förpackningar.
- *Kläder och skor*
Kostnadsberäkningen täcker det vardagliga klädbehovet för hela året samt skoreparationer och en del tillbehör som väska, ryggsäck för barn och skolungdom, klocka, paraply samt viss kemtvätt
- *Lek och fritid*
Avser aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till, exempelvis att läsa böcker, lyssna på musik och att utöva lek och idrott samt kostnader för cykel, skridskor och skidor.
- *Hygien*
Avser kostnader för tvål, tandkräm, blöjor, mensskydd och hårklippning mm. Även enklare förbandsmaterial, inte receptbelagd medicin och hälsopreparat ingår bland annat i posten.
- *Försäkring*
- *Förbrukningsvaror*
Här ingår kostnader för rengöring, skötsel och vård av bostaden samt klädvård mm.
- *Dagstidning, Telefon (löpande kostnader för fast telefoni och mobiltelefon) och TV-avgift*
Här ingår kostnaden för ett-årsprenumerations på en daglig tidning, abonnemangs- och samtalsavgifter för telefon, TV-avgift samt brevpapper, kort och frimärken.

De första fem posterna benämns *personliga kostnader*. Övriga kallas *gemensamma hushållskostnader*. Riksnormen för ett hushåll per månad utgörs av summan av de personliga kostnaderna, för samtliga medlemmar i hushållet samt övriga hushållsmedlemmar såsom inneboende och de gemensamma hushållskostnaderna som baseras på antalet medlemmar i hushållet.

8.2 Förhöjning av normen

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning som handikappersättning eller vårdbidrag. Förhöjda kostnader kan till exempel bero på behov av särskild kost eller extra behov av telefon eller tidningar.

8.3 Övrigt försörjningsstöd - i förekommande fall och till skälig kostnad

Vid behov ska skälig kostnad för nedanstående poster ingå i försörjningsstödet. Vid tillfälligt behov av försörjningsstöd ska den sökandes tidigare och väntade inkomster beaktas vid behovsprövning av dessa budgetposter med undantag av boendekostnad.

8.4 Boende

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad och bostadsstorlek. För att förebygga uppkomsten av hyresskulder ska sökande med varje ansökan styrka att den föregående månadens hyra är betald.

Beträffande boendekostnader och boendeformer, se vidare speciellt avsnitt nedan.

8.5 Hushållsel

Bistånd beviljas till faktisk skälig kostnad. Jämförelse kan göras med Konsumentverkets beräkningar om genomsnittlig elförbrukning. Faktisk elkostnad delas på antal boende i bostaden. Om förbrukningen väsentligt överstiger Konsumentverkets beräknade förbrukning bör orsaken därtill klarläggas. Vissa elbolag erbjuder även telefoni och internetuppkoppling men kostnader för detta beviljas inte. Vid behov bör vägledning för billigare elkostnad erbjudas den sökande.

8.6 Hemförsäkring

Bistånd beviljas med faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. Egendomsskydd beviljas maximalt för ett lösöresbelopp på 300 000 kronor. I de fall den sökande har helårs- eller halvårsinbetalningar, ska denne uppmanas begära månadsinbetalningar. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas. Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- och hemplusförsäkring ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring. Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren till exempel unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna. Inneboende utgör undantag och ska uppmanas att skaffa en egen hemförsäkring.

8.7 Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd till avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation som den sökande tillhör. Den sökande ska dock innan beslut fattas uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

Rätten till ekonomiskt bistånd till kostnader för fackföreningsavgift och/eller arbetslöshetskassa kan ifrågasättas i de fall den sökande står utanför arbetsmarknaden och inte, inom överskådlig tid, bedöms ha krav på sig att återinträda vid bland annat pension, sjukersättning och aktivitetsersättning. Skulle detta förändras görs ny prövning angående kostnaden för fackföreningsavgift och/eller arbetslöshetskassa.

8.8 Arbetsresor

Med begreppet arbetsresor avses resor till och från arbete eller resor för att delta i utrednings- och utvecklingsinsatser som kommunen eller Arbetsförmedlingen anordnar. Möjligheten att få ersättning från Arbetsförmedlingen ska alltid undersökas. Arbets sökande som har en insats/aktivitet via Arbetsförmedlingen kan ansöka om arbetsresor för belopp som överstiger 600 kronor per månad hos Arbetsförmedlingen. Därmed kan ekonomiskt bistånd godtas upp till 600 kronor per månad. Dock måste det totala beloppet överstiga 650 kronor per månad för att Arbetsförmedlingen ska göra en utbetalning. I det fall arbetsresorna kostar mellan 600-650 kronor medräknas den faktiska kostnaden vid beräkningen av ekonomiskt bistånd. Utgångspunkt för bedömningen är kostnaden för resor med kollektivtrafik.

Om egen bil är det enda sättet att ta sig till och från arbetet, på grund av avstånd, arbetstider, bristande kollektivtrafik eller sjukdom/funktionshinder bör de faktiska kostnaderna för arbetsresorna beviljas till exempel för bensin, skatt, försäkring och besiktning. Bilersättning kan beviljas enligt Skatteverkets riktlinjer, för år 2018 är bilersättningen 18,50 kronor per mil.

Ekonomiskt bistånd till begagnad cykel kan i vissa fall beviljas som alternativ för att möjliggöra resa till arbete eller studier. Möjligheten till annan ersättning för kostnaden för arbetsresor ska i första hand utredas.

9. Hyresrätt

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig. Vägledande ska vara medelhyra i kommunen enligt uppgifter om godtagbar hyresnivå i nedanstående tabell. Den högsta godtagbara hyresnivån får inte överskridas annat än om synnerliga skäl bedöms föreligga.

9.1 Högsta godtagbara boendekostnad

Lägenhets storlek	1 ROK	2 ROK	3 ROK	4 ROK	5 ROK	6 ROK el. större lägenhet

Högsta godtagbara boendekostnad	3800 kr	4600 kr	5700 kr	6600 kr	8000 kr	10 900 kr

I varje enskilt ärende måste hänsyn tas till hushålls- samt lägenhetsstorlek, se rubriken boendestandard. Kostnad för kabel-TV, avgift för parkeringsplats, garage och andra tillval ska inte godtas utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet.

9.2 Boendestandard

För att ett hushåll inte skall anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard vid byte till dyrare bostad bör utgångspunkten vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

Om boendekostnaden bedöms vara oskälig och behovet av försörjningsstöd bedöms vara längre än tre månader ska den sökande uppmanas att byta bostad för att sänka den totala boendekostnaden. Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande förhållanden beaktas:

- Bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal
- Sociala konsekvenser av en flyttning. Det gäller både barnfamiljer och ensamstående vuxna med sociala problem. För barnfamiljer måste beaktas konsekvenser för exempelvis skolgång, barnomsorg, socialt nätverk
- Sökandes ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara av en flyttning
- Sökandes möjlighet att i framtiden med egna inkomster själv klara hyran.

Under tiden som den sökande uppbär ekonomiskt bistånd har den sökande inte rätt att fördyra sina boendekostnader. Detta gäller även om den sökande håller sig under högsta godtagbara hyresnivå såvida inte ett bostadsbyte är en förutsättning för att den sökande ska uppnå en skälig levnadsnivå, se vidare socialstyrelsens riktlinjer. Om detta ändå sker så ska nettohöjningen av hyran avslås, se exempel nedan.

Exempel

Om hyran/boendekostnaden höjs med 1200 kronor per månad och bostadsbidraget höjs med 400 kronor så blir nettohöjningen av boendekostnaden 800 kronor.

9.3 Rådrumstid

Om socialnämnden bedömer att boendekostnaden inte är skälig, bör nämnden i regel ändå godkänna den under en övergångstid så att den enskilde ges skäligt rådrom att förändra sin boendekostnad. Med skäligt rådrom avses en tidsperiod om fyra månader från den tidpunkt då den enskilde fick information om nämndens bedömning. Om bostadsbyte inte skett efter denna tid och den enskilde kunnat redovisa att han/hon gjort vad han/hon kunnat, kan ytterligare rådrom medges. Under dessa förutsättningar beviljas faktisk hyreskostnad.

Om den enskilde efter information från socialnämnden och efter skäligt rådrom väljer att behålla ett boende med en kostnad som inte är skälig, bör ekonomiskt bistånd beräknas utifrån det som bedöms skäligt för en låginkomsttagare på orten, se den högsta godtagbara boendekostnaden. Om sökande har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med vad som ovan sägs om skälig boendekostnad utan rådromstid.

9.4 Bostadsrätt eller egen fastighet

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, mer än tre månader, utgör detta skäl för försäljning av bostaden. En sökande kan behålla sin bostadsrätt/villa och uppbära ekonomiskt bistånd, om boendekostnaden inte är oskäligt hög samt om bostadsrätten/villan inte betingar ett värde som motiverar en försäljning. Vid framräknandet av boendekostnaden, i bostadsrätt, läggs månadsavgiften och räntekostnaden ihop. Vid framräknandet av boendekostnaden i villa medtas räntekostnader och fastighetsavgift. Driftskostnader tillkommer vid förfalldatum.

Boendekostnaden som avser varmhyra inklusive driftskostnader får inte överstiga den högsta godtagbara boendekostnaden. Om hyreskostnaden avser kallhyra får den sammanlagda kostnaden, hyra samt uppvärmnings- och driftskostnader, inte överstiga högsta godtagbara boendekostnad. En skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har råd att kosta på sig. Sökande skall uppmanas att ansöka om skattejämkning för bolån under förutsättning att sökande har beskattningsbara inkomster.

9.5 Hyresandel till kvarboende vuxet barn och vuxna inneboende hos sina barn

Rätt till ekonomiskt bistånd till hyresandel föreligger om föräldrarna har en högre boendekostnad på grund av att det vuxna barnet bor kvar än de annars skulle haft och/eller om det vuxna barnet tidigare har betalat hemma. Om den unge har rätt till hyresandel bör man beakta hur stor del av bostaden den unge disponerar. I dessa fall görs en andelsberäkning där ett rum räknas som två enheter och köket räknas som en enhet, se exempel nedan. Denna summa får inte överstiga eventuell sänkning av bostadsbidrag. Hyresandelen ska alltid räknas från grundhyran.

Exempel

Om en person disponerar ett rum i sina föräldrars bostad på fyra rum och kök innebär det att han/hon disponerar två av totalt nio enheter (fyra rum $\times$ 2 = 8 + kök = 9 enheter). Om hela boendekostnaden är 6000 kr/månad innebär detta att kostnaden delas med antalet enheter och denna summa multipliceras med två (det antal enheter som disponeras)(6000/9 $\times$ 2) d.v.s. 1 333 kr/mån.

Om den unge flyttar tillbaka till sina föräldrar, efter tid i eget boende, bör del till hyra, enligt andelsberäkning, godtas. Andelsberäkning används också om föräldrar bor hos sina barn. I de fall den unge vuxne har egen familj eller då det ingår flera familjekonstellationer i samma hushåll, till exempel vid flergenerationsboende, får en rimlighetsbedömning göras huruvida handläggaren istället ska beräkna hyran efter antal boende eller antal familjer.

9.6 Inneboende

Om sökande är inneboende ska det beaktas huruvida den överenskomna hyran är att betrakta som skälig i förhållande till Försäkringskassans beräkningsmodell för inneboende, se ovanstående exempel. Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden.

Hembesök ska som regel göras för att kontrollera avtalets riktighet, antal boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen.

9.7 Andrahandskontrakt

Ett andrahandskontrakt bör vara godkänt av hyresvärden för ett tryggare boende för den enskilde och för möjligheten att i aktuella fall kunna ansöka om bostadsbidrag. Nämnden kan emellertid inte vägra att godta kontrakt som inte är godkända av hyresvärden. Om den sökande på grund av att detta inte har rätt till bostadsbidrag, som han/hon annars kunde fått, bör den sökande uppmanas att se sig om efter annat boende och beredas skäligt råd för detta. En skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har råd att kosta på sig oavsett om det gäller ett förstahands- eller andrahandskontrakt. Om andrahandskontraktet inte är godkänt av hyresvärden ska som regel hembesök göras för att kontrollera kontraktets riktighet, att lägenheten existerar, antal boende i bostaden och att personen kan anses vistas i kommunen. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen.

Om dessa villkor inte kan uppfyllas måste en individuell bedömning göras utifrån den sökandes sociala situation och möjligheter att skaffa annat boende.

9.8 Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i 2:a hand, på hotell etc. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende och socialtjänsten inte kan erbjuda något alternativ.

10. Bistånd till livsföring i övrigt

När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda förutsättningar. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare på orten kan kosta på sig. En noggrann prövning ska ske huruvida behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre kostnad. Den sökandes möjligheter att själv tillgodose behovet ska alltid beaktas vid prövningen samt om biståndsbehovet bedöms vara kortvarigt eller långvarigt. Med kortvarigt biståndsbehov menas maximalt tre månader. Försörjningsstödet är avsett att täcka de mest grundläggande behoven och bistånd till livsföring i övrigt är ett komplement till försörjningsstödet som kan beviljas när det finns behov av ytterligare ekonomiskt stöd. Lagstödet är detsamma för försörjningsstödet och livsföring i övrigt, det vill säga kap 4 § 1 Socialtjänstlagen.

Det är särskilt viktigt att uppmärksamma barnets situation vid bedömning av det ekonomiska biståndet med barnfamiljer där ekonomiskt bistånd utgått under en längre tid.

10.1 Arbetskläder

Bistånd kan beviljas till arbetskläder när någon som varit arbetslös och löpande uppburit försörjningsstöd får ett arbete eller praktik som kan leda till en anställning där arbetskläder krävs och dessa inte tillhandahålls av arbetsgivaren eller bekostas av Arbetsförmedlingen.

10.2 Avgift för äktenskapsskillnad

Avgift hos Tingsrätten för ansökan om äktenskapsskillnad är en utgift som normalt inte anses ingå i Socialtjänstlagens skäligena levnadsnivå varför ekonomiskt bistånd inte bör utgå och ansökan om denna kostnad bör avslås. Undantag görs för personer som utsatts för fysiskt eller psykisk misshandel av sin make/maka. Här kan ekonomiskt bistånd beviljas efter individuell prövning.

10.3 Barnomsorgskostnader

Barnomsorgskostnader avser avgift för kommunal eller enskild barnomsorg såsom daghem och fritidshem. Krav ska ställas på den sökande att ansöka om avgiftsbefrielse från barnomsorgskostnader. Den sökande ska då anmäla ändrade inkomstuppgifter till barn- och utbildningsförvaltningen. Barnomsorgskostnader kan beviljas i avvaktan på avgiftsbefrielse. Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med barn- och utbildningsnämnden. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten, och det är viktigt att så inte sker, ska ansvarig för denna verksamhet kontaktas. Om barnet har behov av platsen av sociala skäl får den enligt skollagen inte sägas upp.

10.4 Dator till barnfamiljer med skolbarn/ungdomar

Bistånd kan beviljas till inköp av dator för barn och ungdomar i familjer som långvarigt har levt på försörjningsstöd. Dator kan beviljas med maxbelopp om 5 % av prisbasbeloppet efter individuell prövning, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

10.5 Bredband/internetkostnader för barnfamiljer med skolbarn/ungdomar

Bistånd till internet kan utgå med max 200 kr i månaden. Kostnad för internetabonnemang ingår inte i riksnormen utan beviljas separat. Internet är viktigt för alla oberoende av ålder och anses ingå i skälig levnadsnivå.

10.6 Begravningskostnader

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnad kan beviljas enligt Socialtjänstlagen kap 4 § 1 i de fall där dödsboets tillgångar inte är tillräckliga för att täcka skälig kostnad för begravning. Sådant bistånd uppgår till maximalt 50 % av gällande basbelopp och innefattar begravningsarrangemang för begravning som sker i Sverige eller utomlands. Då begravningen ska ske utomlands, bör nämnden ge ekonomiskt bistånd som motsvarar kostnaden för begravning i Sverige. I beloppet ingår alla kostnader som är förenade med en värdig begravning inklusive hämtning av avliden i bostaden eller annan plats och gravsten. Som tillgångar räknas samtliga tillgångar som hör till ett dödsbo från och med den dag som dödsfallet inträffade och därefter. I sådana tillgångar ingår även försäkring utan förmånstagare. De poster som specificerats i begravningsfakturan jämförs sedan med de riktlinjer som fastställts för begravningskostnader. Begravningskostnader räknas ut och tillgångarna i dödsboet dras sedan av från begravningskostnaderna i det speciella fallet. Om tillgångarna understiger begravningskostnaderna kan ekonomiskt bistånd beviljas upp till uträknad begravningskostnad.

I Perstorps kommun handläggs begravningskostnader av dödsbohandläggare som arbetar med dödsbo.

10.7 Diskmaskin

Om det finns särskilda medicinska skäl kan bistånd till inköp av diskmaskin utgå. Behovet ska styrkas med läkarintyg. En förutsättning för biståndet är att behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning, annan boende i hushållet eller genom hjälp i hemmet.

10.8 Flyttkostnader

Flyttkostnaden kan beviljas om behovet av att flytta är motiverat av hälsoskäl och/eller sociala omständigheter till exempel att sökandens möjligheter att bli självförsörjande genom flytten skulle öka eller att flytten skulle medföra att sökandens boendekostnader skulle minska.

Biståndet ska prövas utifrån följande:

- Behov av och orsak till flyttningen (arbetsmarknadsskäl, hälsa, sociala omständigheter)

- Egen förmåga att ordna flytt med hjälp av vänner och anhöriga
- Vid flytt av arbetsmarknadsskäl bör man undersöka om arbetsförmedlingen kan ge bidrag till flytten

Kostnad beviljas för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring mot uppvisande av kvitto. Anlitande av flyttfirma godtas endast om särskilda skäl föreligger, exempelvis medicinska skäl. Om medicinska skäl föreligger ska detta styrkas av läkarintyg. Sökande ska vidare inkomma med minst tre olika kostnadsförslag angående flyttkostnader. För att beviljas ekonomiskt bistånd till flyttkostnad behöver den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp och behöver uppvisa det nya boendekontraktet.

10.9 Färdtjänstavgift

Färdtjänst beviljas till kostnader för egenavgift. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala. Möjlighet till nedsättning av avgiften ska alltid prövas innan beslut om ekonomiskt bistånd fattas. Under tiden som den sökande är berättigad till färdtjänst beviljas inte övriga resekostnader så som busskort eller andra kostnader för resor med allmänna kommunikationsmedel.

10.10 Glasögon eller kontaktlinser

Vid behov av synundersökning skall sökande först kontakta ansvarig handläggare för att erhålla blankett till kostnadsförslag från Socialnämnden. Kostnad för synundersökning godtas om synundersökning har skett i samråd med ansvarig handläggare. Den sökande ska uppvisa kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Bedömer optikern att behovet finns godtas kostnaden för synundersökningen, nödvändiga glas och arbetskostnad. Kostnadsförslaget skall vara enligt lägsta möjliga kostnad. Den högsta godtagbara kostnaden för båge är 1,2 % av prisbasbeloppet. Möjligheten att tillgodose behovet med paketpris hos optiker ska alltid undersökas och eftersträvas. Om den enskilde redan innehar glasögon ska det styrkas att dessa inte kan tillgodose behovet. Vid långvarigt biståndsbehov har sökande möjlighet att ansöka om synundersökning maximalt vartannat år om det inte föreligger särskilda skäl.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas beviljas endast om behovet är styrkt av läkarordination. Extra kostnad godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Avseende borttappade eller förlorade glasögon får individuell bedömning avgöra beslutet. Dock bör sökande uppmanas att i första hand nyttja sin hemförsäkring. Bistånd till kontaktlinser beviljas endast i undantagsfall om behovet är styrkt med läkarintyg.

Möjligheten att få bidrag från Region Skåne för glasögon och kontaktlinser skall alltid först undersökas.

10.11 Glasögon till barn

Barn i åldrarna 0-19 har rätt till bidrag från Region Skåne för glasögon. Möjligheten att tillgodose behovet via detta bidrag ska undersökas i första hand.

10.12 Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnaden för hemtjänstavgift. Den enskilde ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, s k förbehållsbelopp. Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften. Hemtjänstavgiften utgör en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen som görs vid ansökan om bistånd till annan utgift som ingår i begreppet skälig levnadsnivå.

10.13 Hemutrustning

Bistånd till hemutrustning prövas individuellt. Behovet bedöms utifrån den enskildes personliga förhållanden och framtida försörjningsmöjligheter.

Flyktingar eller utländska medborgare som har fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till flyktning hänvisas att ansöka om lån till hemutrustning via CSN (Centrala Studiestödsnämnd), se CSN:s riktlinjer om hemutrustningslån.

Vid ansökan om hemutrustning skall följande övervägas:

- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Om behovet av bistånd är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand.
- När det gäller barnfamiljer skall detta beaktas om särskilt behov finns hos barnen.

10.14 Vid tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd

Begränsad hemutrustning kan beviljas vid behov till personer som har tillfälligt behov av försörjningsstöd. Detta kan ske i de fall där en fungerande boendesituation inte kan avvakta till att egna inkomster täcker behovet samt för att bostaden skall kunna tas i bruk. Bistånd i dessa fall kan avse kostnader för säng, lampor, köksbord och stolar, husgeråd, städartiklar, sängutrustning, handdukar etc. Biståndet skall bedömas restriktivt. Om den sökande har haft möjlighet att planera och spara ihop till utrustning skall bistånd inte beviljas. Dock ska det alltid tas hänsyn till barnens bästa.

Begränsad hemutrustning beviljas för säng, lampor, köksbord och köksstolar med:

6 % av basbeloppet för en vuxen

10 % av basbeloppet för två vuxna

3 % av basbeloppet per barn

Begränsad hemutrustning för husgeråd, städartiklar, sängutrustning och handdukar beviljas med:

3 % av basbeloppet för en vuxen

3 % av basbeloppet för ytterligare en person i hushållet

10.15 Förutsättningar inför arbete (FIA) utredning vid behov av ekonomiskt bistånd i mer än tre månader

I arbetet med att hjälpa biståndsmottagare in på arbetsmarknaden är det viktigt att ta reda på hur personens förutsättningar ser ut. En generell bild av gruppens utgångsläge får vi genom forskningen, som visar att biståndsmottagare ofta saknar de resurser som efterfrågas på arbetsmarknaden, såsom utbildning, arbetserfarenhet och goda kunskaper i svenska. Enligt registerupp-följningar är långvarigt biståndsmottagande särskilt kopplat till låg utbildning samt fysisk och psykisk ohälsa.

De hushåll som har ekonomiskt bistånd i mer än tre månader ska genomgå en FIA utredning.

10.16 Kompletterande hemutrustning

Bistånd till komplettering och reparation av befintlig hemutrustning kan beviljas vid behov till sökande som har haft ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, mer än sex månaders behov av försörjningsstöd. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare på orten har råd att kosta på sig. Vid separation kan ansökan om kompletterande hemutrustning bli aktuell. Bodelning bör då ha skett och behovet bedöms utifrån det behov av komplettering som finns efter bodelning. I dessa fall kan bistånd beviljas till det mest akuta så att den som fått bostad kan ta den i bruk. Om sökande haft möjlighet att planera och spara ihop till utrustning, skall bistånd ej beviljas.

I de fall man redan har ett boende eller haft tidigare boende bör beslut föregås av hembesök.

Grundutrustning kan beviljas med:

10% av prisbasbeloppet för en 1 - 2-rumslägenhet

13% av prisbasbeloppet för en 3-rumslägenhet.

I grundutrustning ingår köksmöbler, köksutrustning, soffa, soffbord, lampor, städutrustning, gardiner, mattor och handdukar. Säng inkl. sängutrustning beviljas med 3,5% av prisbasbeloppet per person. Utgångspunkten är begagnade möbler förutom sängen. Även radio, TV och dator med internetuppkoppling bör ingå i skälig levnadsnivå. Vid bedömning av behovet av dator med internetuppkoppling bör det tas särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar som går i skolan. Om umgängesbarn finns kan ställning tas till bistånd till sängar och sängutrustning till dem. Vid beviljande av ekonomiskt bistånd till kompletterande hemutrustning gäller följande summor:

Säng, inkl. sängutrustning:	3,5 % av prisbasbeloppet/person
Dammsugare:	1 % av prisbasbeloppet
Köksbord & fyra köksstolar:	2 % av prisbasbeloppet
Soffa:	2,5 % av prisbasbeloppet
TV:	2,5 % av prisbasbeloppet
Dator:	4,5 % av prisbasbeloppet
Lakan & handdukar (journlägenhet):	0,5 % av prisbasbeloppet/person
Köksutrustning	1,5 % av prisbasbeloppet/person

Det finns oftast billigare alternativ på andrahandsmarknaden, vilket ska undersökas i första hand.

11. Advokatkostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller till exempel för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självriskan vid rättsskydd och till en skälig kostnad som tillkommer sökanden vid statligt rättshjälp, om målet gäller familjerättsliga ärenden. Bistånd i övrigt till advokatkostnader beviljas endast om det av sociala skäl är mycket viktigt att en person får behålla sin bostad.

11.1 Pass/Främlingspass/Medborgarskap

Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte. Kostnader för pass/främlingspass beviljas som huvudregel inte.

11.2 Uppehållstillstånd

Kostnader i samband med ansökan om uppehållstillstånd beviljas som huvudregel ej.

11.3 Legitimation

Bistånd till kostnad för anskaffande av legitimation anses ej var en godtagbar utgift om särskilda skäl ej föreligger, behovet av legitimation är stort och behovet av försörjningsstöd är långvarigt.

12. Kosttillägg

Behov av särskild kost ska bedömas restriktivt och skall alltid styrkas med läkarintyg. Det skall klart framgå av läkarintyget att den aktuella sjukdomen medför ökade livsmedelskostnader. Kosttillägget utgår med högst 25 % av försörjningsstödets delpost för livsmedel. Diabetes omfattas inte av rätt till kosttillägg då dagens rekommendationer för näringsriktig diabeteskost inte skiljer sig från de allmänna svenska näringsrekommendationerna och då behovet kan tillgodoses genom riksnormens utgiftsposter för livsmedel.

Observera att för den som har en merkostnad för livsmedel eller tillsammans med andra hjälpbehov på grund av sjukdom på minst 36 % per år av basbeloppet, kan handikappersättning enligt Socialförsäkringsbalken utgå. Högre grad av handikapp ersätts med 53 % eller 69 %.

13. Lek och fritid för barn

Efter individuell prövning kan i undantagsfall bistånd till högre belopp, än vad som ingår i normen, beviljas till lek- och fritidsartiklar samt -aktiviteter för barn om det är av vikt för barnets utveckling och behov av stimulans. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med.

Bedömningen ska innefatta:

- Om sökandes behov av försörjningsstöd varit långvarigt
- Sökandes möjligheter att inom rimlig tid själv tillgodose behovet

Kostnad för cykel ingår i riksnormen i posten lek/fritid och beviljas därför i regel inte. Efter särskild prövning kan ekonomiskt bistånd beviljas till en begagnad cykel (inklusive hjälm) från höstterminen det år barnet fyller 9 år. Barns behov av aktiviteter under skollov ska särskilt beaktas.

14. Låsbyte

Låsbyte beviljas i regel ej. Kostnad för låsbyte är en utgift som dock i vissa särskilda fall kan beviljas ekonomiskt bistånd till. Det kan gälla personer som utsatts för våld eller hot, eller i långvariga ärenden där det av annan skälig orsak finns ett behov av låsbyte och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

15. Läkarvård och medicin

Kostnader för läkarvård och läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet utgör en godtagbar utgift till dess att högkostnadsskyddet inträder. Den sökande skall inkomma med handlingar som styrker att läkarvård och läkemedel ingår i högkostnadsskyddet. Faktureringsavgift godkänns i regel inte. Undantag kan göras om man exempelvis inte haft något val till att faktureringsavgiften uppkommit. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till uteblivet läkar- eller tandvårdsbesök då detta inte ingår i begreppet skälig levnadsnivå.

Inom normposten hälsa och hygien ska det mesta inrymmas när det gäller mediciner som inte omfattas av högkostnadsskyddets. Ibland kan det dock finnas behov av dyrare eller omfattande hälsovårdsartiklar t ex lusmedel, som i barnfamiljer måste sättas in omgående och som inte alltid ryms inom kostnadsramen och inte heller är förutsägbart. Det kan då finnas skäl att godkänna dessa kostnader helt eller delvis.

16. Mammografi

Bistånd kan utgå till årlig mammografiundersökning vid långvarigt behov av försörjningsstöd. Kvitto på utgiften ska uppvisas.

17. Psykoterapikostnader

Psykoterapi är sjukvårdshuvudmannens ansvar. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterapi inte ska beviljas. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller närmaste öppna psykiatriska mottagning. Undantag kan göras för den som i en krissituation har behov av terapeutiska samtal och inte omedelbart kan erbjudas detta genom landstinget. Det ska stå klart att behovet är akut och att det kan få svåra konsekvenser för den enskilde om det inte tillgodoses. Dessa förhållanden ska vara styrkta med läkarintyg.

18. Resor

Ekonomiskt bistånd gällande resor

18.1 Arbetsresor

Se sida 15.

18.2 Färdtjänst

Se sida 21.

18.3 Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farföräldrar och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd med.

18.4 Semester och rekreationsresor

Semester och rekreationsresor ska i regel endast beviljas till barnfamiljen. Förutsättning för att bistånd till semestervistelse eller rekreationsresa ska kunna beviljas är att barnfamiljen under

längre tid (ca två år) levt på biståndsnivå, inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid, saknar andra möjligheter till rekreation samt att det finns ett klart behov av miljöombyte och rekreation. Detta gäller barnfamiljer. För ensamstående vuxna skall behovet vara medicinskt betingat (styrkt genom läkarintyg) eller rehabiliterande. Kostnaden skall vara skälig. Bedömning ska göras om behovet av rekreation kan tillgodoses genom lek- och fritidsposten i riksnormen. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med.

18.5 Sjukresor

Sjukvårdsresor som godkänts av läkare och inte i sin helhet återbetalats av landstinget, godkänns i den månatliga beräkningen med den del som inte blivit utbetalad genom landstinget, det vill säga egenavgift.

18.6 Umgängesresor

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge.
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar.
- Skäligheten av kostnader för resan.

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne. Se vidare under umgängeskostnader. Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas. Reskostnaderna ska jämföras med vad en inkomsttagare på orten har råd att bekosta, dock minst en resa per månad som huvudregel inom Norden.

18.7 Återföreningsresor

Kostnader för återföreningsresor beviljas inte enligt riktlinjerna.

19. Skulder

Huvudregeln är att bistånd inte beviljas till skulder. Bistånd till skulder som avbetalning på studielån eller banklån, kontokortsskulder, privata skulder etc samt böter och underhållsstöd beviljas inte. Undantag ska endast göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle ha beviljats bistånd. Om sökanden på grund av skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska han eller hon erbjudas hjälp av budget och skuldrådgivare

Vid skuld för bostadsbidrag ska den sökande hänvisas till försäkringskassan för att få anstånd med betalningen eller få skulden avskriven.

19.1 Hyresskuld

Skuld för obetald hyra eller avgift till bostadsrättsförening kan efter särskild prövning i vissa fall beviljas under förutsättning att sökande får bo kvar om skulden regleras.

Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall:

- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna
- Om eventuell avhysning riskerar att medföra stora sociala konsekvenser för hushållet och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning

Vid upprepade hyresskulder ska mer restriktiv bedömning göras.

19.2 Elskuld

Undantag ska göras för bistånd till skuld för hushållsel i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnets situation uppmärksammas särskilt. Om depositionsavgift krävs för hushåll som beviljas kostnad för elskuld, eller som har behov av nytt elabonnemang, ska även denna beviljas. Depositionsavgiften betalas direkt till elleverantören och på beställningen av abonnemanget ska anges att återbetalning ska ske till kommunen.

19.3 Telefonskuld

Bistånd till telefonskuld kan beviljas undantagsvis om det finns starka medicinska eller sociala skäl till att telefonabonnemang bedöms nödvändigt och det inte går att finna andra alternativ till en fast telefon. En anledning kan vara att den sökande behöver få personlarm installerat. Om depositionsavgift krävs för hushåll som beviljas kostnad för telefonabonnemang ska även denna beviljas. Depositionsavgiften betalas direkt till telefonbolaget och på beställningen av abonnemanget ska anges att återbetalning ska ske till kommunen.

19.4 Barnomsorgsskuld

Skuld för avgift till förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med barn- och utbildningsförvaltningen. Hotas barnet ändå av uppsägning från plats i förskoleverksamheten och det är viktigt att så inte sker, ska ansvarig för förskoleverksamheten kontaktas. Om barnet enligt skollagen har behov av barnomsorgsplatsen på grund av särskilda skäl, skall platsen inte sägas upp så länge de särskilda skälen föreligger.

20. Spädbarnsutrustning

Den som under längre tid, minst sex månader, haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen, kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandes egna möjligheter att tillgodose behovet exempelvis genom arv från större syskon, lån av utrustning från anhöriga eller via hemutrustningslån från CSN. Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med maximalt 9 % av basbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning och begagnad barnvagn. Bistånd till begagnad sittvagn kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn. Bistånd till spädbarnsutrustning utbetalas med halva beloppet före förlossningen och halva beloppet efter.

Vid beviljande av kompletterande spädbarnsutrustning gäller följande summor:

Spjålsäng inkl. madrass och sängkläder: 2 % av prisbasbeloppet

Barnvagn: 2,5 % av prisbasbeloppet

Syskonvagn/tvillingvagn: 3,75 % av prisbasbeloppet

21. Tandvård

Vid behov av tandvård skall sökande först kontakta ansvarig handläggare för att erhålla blankett till kostnadsförslag från Socialnämnden. Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård.

21.1 Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt protes. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står ”akut besök” på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

Även vid akut tandvård ska sökande alltid först ta kontakt med sin handläggare innan behandlingen påbörjas.

21.2 Nödvändig tandvård

Vid biståndsbehov kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och att kunna arbeta.

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas till personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd (sex månader) eller till personer som har haft inkomster i nivå med normen och som inom rimlig tid inte förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök. Eventuell tandvård beviljas endast utifrån referensprislista. För omfattande tandvårdsbehandling vars kostnadsförslag överstiger 7,5 % av basbeloppet ska förtroendetandläkare konsulteras. Finns tveksamhet om att föreslagen tandvård inte kan anses utgöra nödvändig tandvård kan förtroendetandläkaren konsulteras även i fall där kostnaden beräknas understiga 7,5 % av basbeloppet. Kostnader för tandvårdsförsäkring beviljas inte. Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men som ändå söker bistånd till tandvårdskostnad, kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skäligt, beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under sex månader. I första hand ska den sökanden dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren. Följande omprövningsklausul ska läggas till alla beslut för sökande som har egna inkomster över försörjningsstödsnivå: ”Vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet, kan beslutet komma att omprövas.”

Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader, ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet. Följande klausul ska läggas till alla beslut som sträcker sig över mer än en månad: ”Bistånd till tandvård beviljas under förutsättningen att sökande är biståndsberättigad i Perstorps kommun när fakturan förfaller”. Tandvård som utförts före ansökan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

Kostnad för årlig kontroll ska godtas om sökande har haft långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. I dessa fall ska även sökande uppmanas att införskaffa Frisktandvård via Folktandvården.

21.3 Frisktandvård

Sökande som har haft långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska uppmanas att införskaffa Frisktandvård. Frisktandvård ska godtas enligt den premiegrupp sökande tillhör enligt Folktandvårdens bedömning.

22. Tekniska hjälpmedel

Bistånd beviljas efter ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som till exempel hörapparat etc. om behovet inte kan tillgodoses via landstinget eller Försäkringskassan. Ansökan om vissa hjälpmedel som redan subventionerats från landstinget ska behandlas restriktivt och behov ska styrkas med intyg och/eller i samråd med behandlande läkare eller sjukgymnast.

23. Telefonabonnemang

Bistånd till öppning av nytt telefonabonnemang beviljas endast till hushåll med styrkt behov av fast telefon. Mobiltelefon med telefonkort kan jämföras med och utgöra ett billigare alternativ till fast installation. I följande fall kan behov av fast telefon motiveras:

- Personer som på grund av ålder, sjukdom eller skada inte har förmåga att använda en mobiltelefon.
- Fast telefon är en förutsättning för att läkarföreskrivna tekniska hjälpmedel som exempelvis trygghetslarm, ska kunna installeras.

Kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja ska inte beviljas då detta bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

Alla löpande kostnader för telefon ingår i riksnormen.

23.1 Telefon

Vid behov av telefon kan en kostnad om maximalt 200 kr beviljas. Kostnad för telefonkort ingår i riksnormen.

24. Tvättmaskin

Bistånd till inköp av tvättmaskin beviljas endast om det finns ett fysiskt eller psykiskt funktionshinder, som är styrkt med läkarintyg, som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Bistånd kan även beviljas till personer som av medicinska skäl är tvingade att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med läkarintyg. En förutsättning för biståndet är att behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning, annan boende i hushållet eller genom hjälp i hemmet.

Om behov av tvättmaskin uppstått på grund av att fastigheten saknar tvättstuga ska sökanden i första hand hänvisas till värden, hyresgästföreningen eller hyresnämnden.

25. Umgängeskostnader

Barn har rätt att ha tillgång till båda sina föräldrar och barnperspektivet är centralt i bedömning av bistånd till umgängeskostnader. Den enskilde har rätt att ansöka om umgängeskostnader för de barn som inte bor hos den enskilde. Umgängeskostnader beviljas för de dagar som barnet bor hos den sökande. Vid umgänge ska även ansökan om bostadsbidrag göras. Umgänget ska styrkas genom föräldrarna eller intyg från barnets andra vårdnadshavare. För den som löpande är beroende av ekonomiskt bistånd för sin försörjning och har barn hos sig varannan helg, skall barnets matkostnader/livsmedelnormen läggas till för de dagar de vistas hos den sökande. Behovet bör styrkas av föräldrarna eller avtal.

Om barnet eller barnen bor halva tiden hos båda föräldrarna, ska halva barnbidraget och halva underhållsstödet räknas som inkomst och halva normen som utgift. Även övriga utgifter för barnet förutsätts att delas mellan föräldrarna, exempelvis beviljas övrigt ekonomiskt bistånd

med halva barnomsorgsavgiften, medicinkostnaden etc. Ansökan om underhåll för växelvis boende ska även göras hos Försäkringskassan samt ansökan om bostadsbidrag.

26. Vårdavgift/sjukvårdskostnad

Vårdavgift, vid sjukhusvistelse, avser den kostnad patienten har för kost och logi. Bistånd till denna vårdavgift kan endast tas med som godtagbar utgift i de fall den totala vårdavgiften överstiger den del av riksnormen som avser matkostnad. Behovet anses i övriga fall tillgodosett genom riksnormen. Den enskilde ska alltid undersöka möjlighet till nedsatt avgift i första hand.

27. Sammanfattning om Socialtjänstens möjligheter att ställa krav:

Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska det utredas om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Av förarbetena till Socialtjänstlagen framgår att den enskilde är skyldig att efter förmåga bidra till sin försörjning. Detta innebär bland annat att Socialtjänsten kan kräva att arbetslösa, som söker ekonomiskt bistånd, aktivt söker arbete och deltar i insatser som bedöms främja möjligheterna att få arbete. Socialtjänsten kan även som en del i utredningen, kräva att den enskilde deltar i praktik eller arbetsträning.

Kraven på en arbetslös biståndssökande person kan ingå som ett led i prövningen antingen jämlikt 4 kap 1 § SoL eller jämlikt 4 kap 4 och 5 §§ SoL. Det är viktigt att det i utredning och beslut klargörs vilka lagrum som tillämpas.

27.1 4 kap 1 § SoL

Socialtjänsten kan som huvudregel kräva att en arbetslös person står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och att denna tar anvisat arbete. Den biståndssökande måste söka och ta varje lämpligt arbete. Ett arbete är enligt 11 § lagen om arbetslöshetsförsäkring lämpligt om:

- Skälig hänsyn tagits till den sökandes förutsättning för arbetet och andra personliga förhållanden.
- Anställningsförmånerna är enligt kollektivavtal eller, om sådant inte finns, i vart fall skäliga i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga uppgifter får vid jämförbara företag och föreskrifter om förebyggande av ohälsa och olycksfall följs.
- Arbetet inte hänför sig till arbetsplats där det råder arbetskonflikt till följd av stridsåtgärder.

För den som arbetar deltid och inte kan försörja sig på denna inkomst, ska krav ställas på inskrivning på Arbetsförmedlingen samt aktivt arbetssökande efter heltidsarbete. I kravet på den enskilde ingår också att denne deltar i insatser, exempelvis arbetsmarknadsutbildning, praktik eller arbetsrehabiliterande åtgärder för att höja sin kompetens och förbättra sina möjligheter att få ett arbete. Även grundutbildning i svenska och arbetssökarverksamheter räknas hit. Socialtjänsten kan som huvudregel inte kräva motprestation i form av oavlönad heltidssysselsättning som inte är att betrakta som arbete, arbetsmarknadspolitiskt åtgärd, praktik eller kompetenshöjande åtgärd.

Socialtjänsten kan dock ställa krav på deltagande i praktiskt arbete när det ingår som en tidsbegränsad del i en utredning och är motiverat utifrån den enskildes situation. Krav på deltagande i en viss aktivitet ska alltid föregås av en individuell bedömning av den biståndssökandes behov och förmåga. De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande, kan inte i samma utsträckning användas för människor som har allvarliga missbruksproblem eller psykisk ohälsa. När det gäller personer som helt eller i stor utsträckning vägrar medverka i Socialtjänstens arbete för att utarbeta en arbetsplan, så kan detta utgöra grund för avslag eller reducerat bistånd. Den enskilde ska ges en noggrann information om kravens innebörd och vad som blir konsekvensen om kraven inte följs. Det kan vara lämpligt med någon form av skriftlig bekräftelse på att sökanden fått informationen.

För all arbetsträning och praktik som sker med stöd av 4 kap 1 och 4 §§ SoL ska samverkan ske med Arbetsförmedlingen så att denna kompetens tas tillvara i bedömning om vad som är lämplig utformning.

27.2 4 kap 4 § SoL

I 4 kap 4 § Socialtjänstlagen finns utvidgade möjligheter att ställa vissa krav på i första hand yngre personer, under 25 år, som får försörjningsstöd och som inte fått fäste på arbetsmarknaden. Den utvidgade möjligheten gäller även personer som fyllt 25 år men som är i de närmaste åren därefter och som av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser. Särskilda skäl är exempelvis sociala och medicinska svårigheter. Bestämmelsen gäller endast de som är mer långvarigt arbetslösa och som inte kan få lämplig arbetsmarknadsåtgärd och som inte heller bedöms kunna få någon lämplig arbetsmarknadsåtgärd inom rimligt tid. Långvarig arbetslöshet kan leda till sådana problem att det utifrån individuella omständigheter bedöms innebära särskilda skäl för insatser.

Syftet med praktik eller andra kompetenshöjande åtgärder ska vara att förhindra passivisering i ett långvarigt biståndsberoende. Deltagandet ska vara ett led i en medveten strategi att närma sig arbetsmarknaden och krav på en viss aktivitet ska föregås av en individuell bedömning av den enskildes behov och förmåga. Insatsen ska vara tidsbegränsad och dokumenterad.

28. Arbetslösa

Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ingår prövning av om behoven kan tillgodoses på annat sätt. Av förarbetena till lagen framgår att den enskilde är skyldig att efter förmåga bidra till sin försörjning. (Se ovan).

29. Sjukskrivna

För att arbetsförmåga vid sjukdom ska godkännas, ska den sökande ha ett aktuellt läkarutlåtande som styrker oförmåga att arbeta eller delta i arbetsinriktad rehabilitering helt eller delvis. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. Försäkringskassan måste alltid pröva rätten till sjukpenning vilket innebär att krav ska ställas på den enskilde att den ansöker om sjukpenning även om det förefaller sannolikt att personen saknar sjukpenninggrundande inkomst. Läkarutlåtanden/intyg ska, även om personen är 0-klassad,

sändas till försäkringskassan för att om möjligt få till stånd att försäkringskassan tar samordningsansvar. Arbetslösa som är sjuka ska, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt, erbjudas rehabiliterande insatser. Insatser ska erbjudas i resurssamverkan med arbetsförmedlingen, regionen och försäkringskassan. Socialtjänstens ansvar i sådan samverkan är social rehabilitering. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen motiveras till att medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetslösa som är sjukskrivna på deltid ska stå till arbetsmarknadens förfogande i förhållande till sjukskrivningens omfattning. Om sjukskrivande läkare bedömer att personen inte kommer att återfå arbetsförmågan inom överskådlig tid, ska ansökan om stadigvarande sjukersättning göras. För personer t o m 29 år görs ansökan om aktivitetsersättning.

30. Personer med missbruksproblem

De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för människor som har allvarliga missbruksproblem. Vägrar dessa personer helt eller i stor utsträckning att medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en handlingsplan eller att göra en utredning så kan detta dock utgöra grund för att reducera biståndet.

Socialtjänsten kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad. Däremot kan det ställas krav på att personer som visserligen har pågående missbruk, men som inte visar att de av medicinska skäl är arbetsoförmögna, deltar i arbetssökarverksamhet som förutsättning för rätt till ekonomiskt bistånd.

Kravet på deltagande i en viss praktik eller arbetsträning ska alltid föregås av ett övervägande om den enskildes medverkan vid en denna arbetsplats är lämplig. När det gäller personer med påvisbart pågående missbruk kan försörjningsstödet reduceras om det är uppenbart att biståndet inte används till avsett ändamål.

31. Bistånd vid avstängning från arbetslöshetsersättning

Om den arbetslöse har blivit arbetslös på grund av att han/hon har sagt upp sig själv, är huvudprincipen att försörjningsstöd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning, som det medför att säga upp sig på egen begäran. Om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna, är han/hon berättigad till försörjningsstöd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande åberopar synnerliga skäl för att säga upp sig, ska han/hon alltid uppmanas att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En individuell bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet.

32. Vuxenstuderande

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till försörjningsstöd. Vuxenutbildning ska finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen. Försörjningsstöd ska som huvudregel inte beviljas som studiefinansiering för reguljär utbildning eftersom detta kan

medföra en inlåsnings effekt. Detta genom att utbildningen blir ett mål i sig och den enskilde förlorar fokus på det primära målet självförsörjning genom arbete. Det snabbaste sättet till egen försörjning innebär ibland att individen får välja bort en önskad insats till förmån för ett arbete. Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete.

Om en person i undantagsfall, efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av Socialtjänsten för vuxenstudier ska denne ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel. Då socialnämnden i Perstorp kräver att högskolestudier avbryts för att rätt till bistånd ska föreligga för hushållet, kan det vara skäligt att ge ett rådrum på 1-2 månader. Detta för att studierna ska kunna avslutas utan att den enskilde blir direkt återbetalningsskyldig till CSN. Detta gäller inte för studier som påbörjats i anslutning till, eller strax innan, att hushållet ansöker om ekonomiskt bistånd.

I undantagsfall kan det godkännas att studier på högskolenivå får fullföljas. I dessa fall ska studierna:

- Avsevärt förbättra chansen till arbete,
- Avse en direkt yrkesinriktad utbildning,
- Till största delen redan vara avklarade och
- Inte ha påbörjats i anslutning till, eller strax innan, att hushållet ansöker om ekonomiskt bistånd.

32.1 Kurslitteratur

Om ekonomiskt stöd ges av Socialtjänsten för studier ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial i biståndet. Möjligheten att inköpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande på orten har möjlighet att bekosta.

32.2 Ungdom under 21 år som går i skolan

Enligt föräldrabalken 7 kap 1 § har föräldrar försörjningsplikt till dess barnet fyller 18 år eller så länge som barnet genomgår grundskola och gymnasieutbildning eller annan jämförlig utbildning, dock längst till 21 års ålder. Föräldrarnas försörjningsplikt kvarstår även i de fall gymnasiestudierna, efter avbrott, återupptas innan den unge fyller 21 år. Föräldrarnas underhållsskyldighet gäller oavsett om den unge bor hemma eller har ett eget boende.

32.3 Vuxenstuderande på grundskolan

Vuxna som studerar på grundskolenivå kan ha rätt till försörjningsstöd i de fall arbetsförmedlingen bedömer att studierna är en förutsättning för att den enskilde i framtiden ska kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Beslut om helt eller kompletterande försörjningsstöd fattas för en tidsbegränsad period och omprövas terminsvis. En förutsättning för beviljande av försörjningsstöd är att:

- Alla andra bidragsformer är prövade
- Personen redan uppbär försörjningsstöd,
- Studierna är en del av en god planering,
- Personen bedöms göra framsteg i sina studier samt om
- Den enskilde söker bidragsdelen från CSN

Försörjningsstödet bör inte beviljas vid ogiltig frånvaro från studier. Avdrag görs i försörjningsstödet motsvarande det antal dagar den ogiltiga frånvaron pågått.

32.4 SFI

Försörjningsstöd kan utgå till personer som läser SFI som en del av planeringsunderlaget med Arbetsförmedlingen under förutsättningen att:

- Personen har plan med Arbetsförmedlingen,
- Studierna kombinerats med annan aktivitet (exempelvis praktik, jobbcoachning etc.),
- Uppföljning ska göra efter 6 månader, studierna kan förlängas därefter enbart om det sker en progression i språkutvecklingen,
- Utbildningen bedöms vara den snabbaste vägen till självförsörjning.

32.5 Studiemotiverande insatser (studiemotiverande- , etableringskurs etc)

Försörjningsstöd kan utgå till personer som läser kurs i form av studiemotiverande insats som inte är CSN-berättigad och som ingår i handlingsplanen med Arbetsförmedlingen. Detta med förutsättningen att:

- Personen har plan med Arbetsförmedlingen
- Personen redan uppbär försörjningsstöd.

32.6 Vuxenstuderande på gymnasienivå

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till försörjningsstöd. För denna grupp finns andra alternativ i form av studiemedel d v s studielån och studiebidrag. Bidragen är statliga och förväntas ge den enskilde förutsättningar att klara sin livssituation under studietiden. Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta, tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. I vissa individuella fall kan det dock bedömas lämpligt att en studerande får fullfölja den påbörjade kursen. Om en person i undantagsfall, efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av socialtjänsten för vuxenstudier, ska denne ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel. Detta gäller vid såväl grundskolestudier som studier på gymnasial nivå. Försörjningsstöd kan beviljas som komplettering till hushåll där den ena parten i ett parförhållande studerar med studiemedel. I dessa fall ska den studerande inte

medräknas i hushållet, men vid beräkningen av hushållets gemensamma kostnader, såsom hyra, hushållsel etc, ska den studerande stå för hälften av dessa.

32.7 Studier på högskolenivå

Försörjningsstöd beviljas inte under pågående studier. Undantag kan göras för en akut nödsituation då reducerat försörjningsstöd kan beviljas. Har den studerande familj, och det trots försörjningsproblem är olämpligt att avbryta studierna under pågående termin, kan försörjningsstöd beviljas som komplettering till studiemedel. I dessa fall ska den studerande inte medräknas i hushållet, men vid beräkningen av hushållets gemensamma kostnader, såsom hyra, hushållsel etc, ska den studerande stå för hälften av dessa.

32.8 Bistånd till studerande under studieuppehåll

Enligt 4 kap 4 § SoL får socialnämnden begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. För att ha rätt till försörjningsstöd ska studerande kunna visa att de i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsebar situation.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna till och med den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till försörjningsstöd. Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas försörjningsstöd under jul- och nyårsuppehållet. För övriga studerande kan reducerat försörjningsstöd till matpengar och eventuell januarihyra beviljas för studieuppehåll under jul och nyår. Inkomster från extraarbete som utbetalas under månaden innan studierna avslutas ska räknas som inkomst inför uträkning av behovet första biståndsmånaden. Den som väntar inkomst av arbete eller arbetslöshetsersättning ska beviljas försörjningsstöd mot återbetalning enligt 9 kap 2 § SoL.

33. Företagare eller personer med fria yrken

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till den som är egen företagare. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor. En del enskilda firmor representerar ingen tillgång och bedriver i princip ingen verksamhet. I dessa fall ska den sökande avregistrera firman hos Bolagsverket och Skatteverket, skriva in sig på Arbetsförmedlingen och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande för att bli berättigad till ekonomiskt bistånd.

Undantag kan göras om behovet av bistånd är högst en månad och att företaget därefter ger firman inkomster eller, om företagaren har uppburit aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen under sex månader, som stöd vid start av näringsverksamhet, och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom en månad.

Sökande med *fria yrken* (konstnärer, författare, musiker, artister, frilans etc.) har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel-

eller deltidsarbetslösa, d v s de ska vara inskrivna på arbetsförmedlingen och söka alla tillgängliga lämpliga arbeten.

34. Vistelse på institution

Försörjningsstöd beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Biståndet som kan beviljas vid institutionsvistelse avser fickpengar, eventuell avgift till fackförening eller A-kassa samt eventuella arbetsresor. I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå i försörjningsstödet och beroende på vilken typ av placering som är beslutad kan egenavgift för kost och logi ingå.

34.1 Fickpeng

Fickpeng beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om inte behovet kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpeng är försörjningsstöd där normposterna kläder och skor, lek och fritid, hälsa och hygien samt 1/3 för normen avseende dagstidning, telefon och TV-avgift ingår. Aktuellt månadsbelopp för fickpeng utgör summering av beloppen i dessa normposter. Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar.

34.2 Kostnader i samband med egen bostad

För personer som under placeringstiden har kvar sin bostad, ingår även kostnader med anknytning till bostaden i försörjningsstödet. Dessa kostnader är hyra, hushållsel och hemförsäkring. Bistånd till dessa kostnader beviljas efter sedvanlig prövning.

När det gäller personer som vårdas på olika institutioner för missbruk eller i familjehem för vuxna, kan vårdtiderna variera. Ofta ingår bostaden som en viktig del i behandlingen. I dessa fall skall bistånd till hyreskostnaden efter sedvanlig ekonomiskt prövning kunna utgå även om vårdtiden överstiger sex månader. Beträffande hyresförhållanden hänvisas till vad som gäller för intagna på kriminalvårdsanstalt.

34.3 Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom tre månader kommer att få en ny bostad. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman.

Vid bedömningen ska också följande beaktas:

- Möjligheten för den sökande att inom överskådlig tid erhålla egen bostad eller magasinering genom egna kontakter
- Kostnaderna för magasinering i förhållande till kostnad för nyanskaffning av hemutrustning
- Bohagets innehåll och skick
- Konsekvenser för den enskilde vid eventuell försäljning av bohaget

35. Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden med undantag för den enskildes kostnader i form av hyra och uppehälle under frigivningspermission. För hyra och andra kostnader förknippade med eventuell bostad gäller i vissa fall särskilda regler som beskrivs nedan. Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska alltid utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas. Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar. Personer som dömts till fängelsestraff har i princip rätt att omgående påbörja verkställigheten. Vid ansökan om försörjningsstöd i avvaktan fängelsestraff kan behovet tillgodoses genom att den sökande inställer sig hos kriminalvården.

I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen på folkbokföringskommunen under en övergångsperiod (se 16 kap. 2 § SoL). En rimlig övergångsperiod kan vara ca 1 månad. Därefter har vistelsekommunen ansvaret. Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom Socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag, etc. I de fall en person med make/maka/sambo avtjänar fängelsestraff bör den som avtjänar fängelsestraff (eller sitter häktad) ge medsökande en fullmakt att föra den andres talan i samband med ansökan under tid som fängelsestraff avtjänas (eller motsvarande häktningstid). Nya uppgifter ska lämnas till Försäkringskassan för beräkning av bostadsbidrag om straffet uppgår till sex månader eller mer. Om strafftiden är 15 månader eller mer har den hemmavarande föräldern möjlighet att ansöka om underhållsstöd i de fall det finns minderåriga barn.

I de fall en person med make/maka/sambo avtjänar fängelsestraff, eller sitter häktad, ska eventuella tillgångar och inkomster gå till familjens försörjning, såvida det inte rör sig om ersättning för arbete inom anstalten.

35.1 Hyreskostnad i samband med institutionsvård

- **Personer som är häktade** har rätt till bistånd från Socialtjänsten till hyra, dock max i sex månader, om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. En sedvanlig ekonomisk prövning ska alltid göras.
- **Personer som är dömda till kriminalvård** kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. Vägledande vid prövning ska vara den sökandes hyresförhållande, straffets längd, egen förmåga att betala hyran eller del av hyran, samt rehabiliteringsaspekten.
- **Vid vårdtid på högst sex månader** kan ekonomiskt bistånd till hyra beviljas om det är olämpligt eller omöjligt att hyra ut lägenheten i andra hand. I fall den sökande hyr andrahandslägenhet eller inneboenderum kan bistånd beviljas om hyresrätten kvarstår efter frigivning.
- **Om hyresavtal sägs upp** kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna kostnad bör ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre.

- **Vid vårdtid som överstiger sex månader** ska den sökande försöka få sin lägenhet uttyrd i andra hand eftersom bostad efter frigivning är betydelsefull för fortsatt rehabilitering. Den sökande bör även uppmanas att undersöka möjligheten att få ett ”tillgodohavande” hos hyresvärden eller bostadsförmedlingen. Under tid då sökande försöker ordna lägenhetsfrågan kan bistånd till hyran beviljas.

35.2 Intensivövervakning med elektronisk kontroll – så kallad fotboja

Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i frigivningsförberedelserna, så kallad IÖV-utsluss. Personer som avtjänar straff med fotboja jämställs med frivårdsklient och har exempelvis rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader på grund av intensivövervakningen, såsom avgifter, telefoninstallation eller resor till och från aktiviteter, ska inte beviljas då dessa bekostas av kriminalvårdsmyndigheten. Vid IÖV-utsluss är personen fortfarande inskriven i anstalt och har inte rätt till ekonomiskt bistånd för sin försörjning, utan reglerna för inskrivna inom kriminalvården gäller.

35.3 Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå missbruksbehandling där kriminalvården och Socialtjänsten upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning vilket inträffar efter 2/3 av det alternativa fängelsestraffet. Vid behandling på institution står kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen såsom fickpengar, drogkontroller, sjukvårdskostnader, resor, klädutrustning, fritids- och sportutrustning och hygienartiklar. I dessa fall ska försörjningsstöd inte beviljas. Om behandlingen sker i öppenvård bekostar kriminalvården enbart den behandling och kontroll som följer av behandlingsplanen. Sökandes behov av försörjningsstöd ska prövas av Socialtjänsten.

Kontraktsvård är en påföljd och om sökandes avbryter eller missköter den uppgjorda behandlingsplanen gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

35.4 Samhällstjänst

Samhällstjänst är en dom till skyddstillsyn med föreskrift att utföra oavlönat arbete hos ideella föreningar, organisationer eller kyrkor och är ett alternativ till fängelse. Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid, t ex kvällar eller veckoslut, under kontroll av frivårdsmyndigheten. Den dömda kan behålla sitt ordinarie arbete eller studier eller vara aktivt arbetssökande. Det faktum att en bidragssökande person är dömd till samhällstjänst ska inte påverka Socialtjänstens krav på den sökande att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid och till exempel delta i praktik.

36. Personer som är över 65 år

Personer som är 65 år och äldre, som saknar rätten till ålderspension och ansöker om ekonomiskt bistånd, ska hänvisas till pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd i stället. Om ekonomiskt bistånd beviljas i avvaktan beslut hos försäkringskassan ska biståndet återsökas enligt bestämmelserna i lagen om allmän försäkring (AFL 17 kap 1 §).

37. Utländska medborgare

För utländska medborgare med arbets- och uppehållstillstånd gäller samma rätt till bistånd som för svenska medborgare bosatta i Sverige. Om den enskilde, vid ansökan om förlängt uppehållstillstånd, får vistas och arbeta i Sverige, gäller samma rätt till bistånd under utredningstiden.

37.1 EU-medborgare

För EU-medborgare som har/haft faktisk anställning i Sverige gäller likabehandlingsprincipen avseende sociala förmåner. En anställning måste kunna styrkas. EU-medborgare utan faktisk anställning (gäller också studerande, pensionärer och icke yrkesverksamma personer) måste kunna försörja sig själva. De omfattas emellertid av vistelsebegreppet och kommunens yttersta ansvar, varför en ansökan om akut hjälp ska bedömas utifrån det enskilda fallet. Grundregeln är att biståndet för dessa begränsas till kostnaden för resa till det egna landets närmaste konsulat eller ambassad. Nordiska medborgare är undantagna från grundregeln och kan erhålla bistånd till hela hemresan om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. EU-medborgare som kommit för att söka arbete kan i undantagsfall beviljas ekonomiskt bistånd om utredningen visar att personen har en verklig möjlighet att inom kort få en anställning. EU-medborgare som har uppehållit sig i Sverige med uppehållsrätt i minst fem år har permanent uppehållsrätt.

EU-medborgare har uppehållsrätt i tre månader utan att några villkor eller formaliteter måste vara uppfyllda utom att personen ska ha ett giltigt pass eller ett nationellt identitetskort. För vistelser som är längre än tre månader krävs att EES-medborgaren antingen har *uppehållsrätt* enligt utlänningslagen eller ett uppehållstillstånd. Upphållsrätten behöver inte fastställas genom någon prövning, utan inträder automatiskt när EES-medborgaren uppfyller något av kraven enligt utlänningslagen. En EES-medborgare som inte uppfyller kravet för uppehållsrätt måste ha ett uppehållstillstånd för vistelser längre än tre månader. Medborgare i annat EU-land har inte rätt till ekonomiskt bistånd under de första tre månaderna av vistelsen i Sverige. Detta gäller både i de fall där någon ansökt om uppehållsrätt alternativt uppehållstillstånd. Dessa personer får återvända hem i avvaktan på beslut från Migrationsverket.

37.2 Nordiska medborgare

För nordiska medborgare gäller inte krav på registrering och egenförsörjning.

37.3 Flyktingar

För de flyktingar, och deras anhöriga, som omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända har Arbetsförmedlingen det samordnade ansvaret för etableringsinsatser och ersättning. De ska i första hand ha sin försörjning genom etableringsersättningen. I de fall ersättningen inte räcker för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå kan denna kompletteras med försörjningsstöd.

38. Nödprövning och akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om den sökande hävdar att nödsituation föreligger. Ekonomiskt bistånd till akuta behov för livsuppehållet kan beviljas efter individuell prövning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns barn i hushållet och deras situation ska särskilt uppmärksammas. Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas. Är tiden mycket knapp bör i vart fall följande överväganden göras:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns det barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomiskt hjälp?
- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till Socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökande få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Akut bistånd till hushåll, som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå, ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation. Med akut nödsituation menas en situation som man ej kunnat förutse. Bistånd beviljas då som en engångsföreteelse. Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet, ska särskilt uppmärksammas om behovet kan vara ett uttryck för att det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. Finns en oro för barnet har ekonomienheten en skyldighet att anmäla detta till barnenheten. Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Endast nödprövning görs. Sökande, som upprepade gånger har tappat pengar eller blir bestulen, ska informeras om hur han eller hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om någon trots denna information tappar eller blir bestulen på sina pengar, kan ansökan om bistånd avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga. Detta gäller även i andra fall då det är uppenbart att beskrivningen av en situation inte stämmer.

38.1 Personer som tillfälligt vistas i kommunen

En person som saknar egna medel, som tillfälligt vistas i kommunen, kan i en akut situation beviljas bistånd till en enkel biljett till hemkommun inom Norden. Efter ansökan kan matpengar för en dag beviljas om ankomsten till bostadsorten infaller på kvällstid. Om hemresan kan påbörjas först nästa dag kan nattlogi beviljas efter särskild prövning.

39. Identitet och vistelse

Personuppgifter och uppgifter om boende kontrolleras i alla nya ärenden. Som legitimation godtas pass, körkort eller ID-kort från bank eller polismyndighet. Utländska medborgare ska vid ansökan uppvisa giltigt uppehållstillstånd. Vid tveksamhet ska Migrationsverket kontaktas. Boende och vistelsetillhörighet kontrolleras genom folkbokföring, hyreskontrakt och aktuell hyresavi. Om det inte är möjligt att kontrollera en persons boende eller vistelsetillhörighet på annat sätt ska hembesök göras. Huvudregeln är att hembesök alltid ska göras om den sökande har andrahandskontrakt som inte är godkänt av hyresvärderna eller är inneboende. Om den sökande inte är folkbokförd på den adress som anges i ansökan, men uppger sig vara stadigvarande bosatt där, ska han eller hon uppmanas ändra folkbokföringsadress. Vid bedömning av den sökandes kommuntillhörighet ska utgångspunkten vara vistelsebegreppet.

Löpande kontroll av att sökande vistas i kommunen ska göras genom personlig kontakt. Det är även viktigt att kontrollera vistelsen för barn och ungdomar som uppges ingå i hushållet samt vem som är vårdnadshavare. Gymnasiestuderande ungdomar ska särskilt uppmärksammas för att avhopp från skolan snarast möjligt ska upptäckas. Dessa ungdomar ska omgående hänvisas till relevant instans.

39.1 Utlandsvistelse

Bistånd under period då den sökande vistas utomlands beviljas inte. Kortare utlandsvistelse (max en månad), som inte påverkar möjligheten till egen försörjning eller riskerar att sökande förlorar ersättningar från de generella välfärdsystemen kan i undantagsfall godkännas. Den sökande ska samråda med sin handläggare innan utlandsresan sker. Utgångspunkten är att den sökande ska vistas i kommunen som arbetssökande. Avdrag på inkomst, lön eller annan ersättning, till följd av utlandsvistelse, ersätts inte av försörjningsstöd. Ansökan från och utbetalning till en sökande som vistas utomlands accepteras inte.

40. Inkomster som i sin helhet reducerar försörjningsstödet

- Aktier, fonder och obligationer
- Aktivitetsstöd
- Arbetslöshetsersättning
- Avgångsvederlag
- Barnbidrag inklusive flerbarnstillägg
- Bostadsbidrag, bostadstillägg och bostadsersättning
- Etableringsersättning och etableringstillägg

- Extra försäkringsförmåner t.ex. AGS (avtalsgruppsjukförsäkring), AMF (arbetsmarknadsförsäkring) eller STP/ITP (särskild tilläggspension/övriga avtalspensioner)
- Familjebidrag (vid värnplikt)
- Försäkringsersättning eller skadestånd, ideell del för ”sveda och värk”
- Hemvårdsbidrag eller hemsjukvårdsbidrag räknas som inkomst för den person som mottar bidraget för utfört arbete
- Hyresdel från inneboende
- Inackorderingstillägg vid gymnasiestudier på annan ort
- Insättningar på konto
- KBH (kommunalt bostadstillägg för handikappade)
- Lön eller sjuklön från arbete
- Pension, livränta
- Räntor och utdelningar
- Sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning och aktivitetsersättning
- Sjukpenning, föräldrapenning, jämställdhetsbonus och rehabiliteringsersättning
- Skatteåterbäring
- Studiehjälp: studiebidrag, studiemedel
- Underhållsbidrag, underhållsstöd, efterlevandestöd
- Utnyttjad kredit/banklån
- Utryckningsbidrag (värnplikt, kriminalvård)
- Vårdbidrag, skattepliktig del (resterande del utgör merkostnader för barnets handikapp)
- Äldreförsörjningsstöd

Även andra former av inkomster som ska inräknas vid prövning av ekonomiskt bistånd kan förekomma. Skatteåterbäring räknas inte som inkomst om den tagits i anspråk av Kronofogdemyndigheten utom för belopp som gäller böter eller skadestånd. Om den enskilde riskerar att hamna i en nödsituation om skatteåterbäring som han eller hon inte haft tillgång till räknas som inkomst ska en nödprövning göras.

40.1 Inkomster som delvis reducerar försörjningsstödet

- Familjehemsersättning: Hela arvodesdelen räknas som inkomst samt *** % av gällande basbelopp, som utgör ersättning för bostad i omkostnadsersättningen per månad och barn
- Handikappersättning: Den del som ej avser merkostnader ska medräknas som inkomst
- Hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomst som överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår. Denna inkomst ska endast avse att täcka försörjning för barnet/ ungdomen. (Enligt ändringar i Socialtjänstlagen 1 juli 2013)
- Jobbstimulans gäller för den som har en anställning och har uppburit ekonomiskt bistånd i minst sex månader i följd. Detta innebär att 25% av den enskildes nettoinkomst i form av lön inte ska beaktas vid bedömning om rätten till ekonomiskt bistånd. Detta gäller dock endast i högst två år. Därefter påbörjas en ny period om sex månader innan ny jobbstimulans kan utgå
- Skadestånd. Det skadestånd som avser kostnader för rehabilitering av fysisk eller psykisk skada ska ej medräknas som inkomst. I övrigt gäller att skadestånd normalt räknas som en tillgång

- Stipendier som är villkorade eller riktade till särskilda ändamål. Bedömning av hur ett stipendium ska reducera försörjningsstödet får göras från fall till fall

40.2 Inkomster som inte reducerar försörjningsstödet

- Extra tillägg till studiebidrag
- Försäkringsersättning, ekonomisk del avsett för särskilt ändamål som t.ex. ersättning för läkar- eller tandvårdsbehov som uppkommit av skada
- Fondmedel som utbetalats efter en social bedömning, t.ex. från FVO eller kommunen
  - Flitpeng
  - Hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomst upp till ett prisbasbelopp per kalenderår. (Enligt ändringar i Socialtjänstlagen 1 juli 2013).

40.3 Tidigare inkomst över norm

Inkomster som hushållet har fått månaden innan ansökt period medräknas i regel för sökt period. Även inkomster två månader tillbaka kan medräknas vid löpande ansökan om det omfattar ett större belopp och om sökande ej redovisat dessa inkomster. Större krav på ekonomisk planering kan ställas på en person som har god kännedom om kommunens normer och regler än på den som gör sin första ansökan eller inte ansökt på länge. En person som saknar kunskap om kommunens norm för ekonomiskt bistånd kan inte förväntas ha levt på denna nivå före ansökan. Frågan är hur mycket den enskilde har känt till om sin framtida ekonomi och har kunnat planera.

40.4 Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan han eller hon har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbara konst- eller samlarföremål, pantbrev etc.

40.5 Bil

Innehav av bil kan godtas om det föreligger särskilda skäl till exempel vid arbetsresor, utbildning eller vid medicinska skäl. Om medicinska skäl föreligger skall detta styrkas till exempel med aktuellt läkarintyg. Vid arbetsresor eller utbildning godtas bil om kollektivtrafik inte kan användas och avståndet är mer än 5 km enkel resa. Bilen får vara värd maximalt 25 000 kronor enligt Motorbranschens riksorganisations prislista eller annan trovärdig värdering utförd av en auktoriserad bilfirma. Vi följer Riksskatteverkets (RSV) avdragsregler. I övrigt kan bilinnehav godtas högst 1 månad. Därefter medräknas bilens värde som en inkomst vid beräkning. Om den enskilde står som ägare till fler än en bil behöver samtliga bilar avyttras innan biståndsrätten kan inträda. Vid bilinnehav görs alltid en individuell bedömning.

40.6 Fritidshus

Ekonomiskt bistånd till personer som äger fastighet, eller andel av fastighet, bör i princip inte beviljas annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten, dock högst tre månader. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning. Om det finns särskilda skäl, tvist i samband med försäljning, etc., kan rådrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

40.7 Bankmedel, aktier, obligationer

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper.

40.8 Pensionssparande

Pensionssparande räknas i princip som en tillgång. Möjligheten att ta ut pensionssparande ska alltid prövas. Om detta är omöjligt, vilket det i många fall är, ska den enskilde rätt till bistånd inte påverkas av pensionssparande.

40.9 Barns inkomster och tillgångar

Om barn har inkomster i form av exempelvis barnpension eller inkomst av kapital, som ränta och avkastning, ska de avräknas mot hela familjens försörjningsstödsbehov. Barns tillgångar i form av kapital, fastighet eller dylikt ska inte räknas om de står under överförmyndarens kontroll, om inte överförmyndaren ger sitt samtycke till uttag. Uttag ska i så fall göras för barnets försörjning enligt norm. Hyresdel ska inte räknas. Barn får dock ha sparkapital på upp till 15 % av basbeloppet. Syftet är att detta ska kunna användas för större kostnader för barnets räkning som exempelvis idrottsutrustning eller lägerverksamhet.

41. Sammanboende med hushållsgemenskap

En utgångspunkt vid prövningen av ekonomiskt bistånd är att alla inkomster och tillgångar räknas som gemensamma för makar, registrerade partner och sambor. Normalt ska den ena parten inte kunna få bistånd för egen del utan att den andres inkomster eller tillgångar beaktas. Om man räknar separat på någon som lever i denna typ av hushållsgemenskap ska halva normen för makar/sammanboenderegistrerad partner användas och hälften av övriga gemensamma utgifter räknas in i månadsbehovet. En annan typ av hushållsgemenskap gäller personer som bor ihop och delar vissa kostnader men inte har ekonomiskt ansvar gentemot varandra, t ex vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner som delar lägenhet. För denna grupp beräknas normen som den personliga kostnaden för ensamstående samt personens andel av hela hushållets gemensamma hushållskostnader. Hushållsgemenskap gäller normalt från den dag sammanflyttningen sker. Om sammanboendet är oplanerat och osäkert och haft en kort varaktighet kan det undantagsvis och under kortare tid göras avsteg från principen.

41.1 Giftna men ej sammanboende

Giftna makar är enligt lagstiftning försörjningspliktiga gentemot varandra. Försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Prövningen av försörjningsstöd ska utgå från denna princip om ömsesidig försörjningsplikt. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd och hänsyn ska inte tas till fördyrade omkostnader på grund av skilda hushåll. Även under betänketid vid skilsmässa är makar försörjningspliktiga gentemot varandra och gemensamma barn oavsett hur de väljer att bo. Endast om det är uppenbart olämpligt att makarna har gemensam ekonomi, exempelvis vid en familjevåldssituation, eller då någon av makarna är oförmögen att ta sitt ansvar för resten av familjen ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås. Undantag kan även göras vid akuta nödsituationer.

41.2 Ungdomar under 21 år som går i skolan

Föräldrarna har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar som går i skolan till dess den unge fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning. För ungdom som fyllt 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga bara om den unge går i skolan. Gör den unge ett uppehåll i sin skolgång är föräldrarna inte underhållsskyldiga under uppehållet men underhållsskyldigheten träder in igen om och när barnet återupptar skolgången. Ferier och tid då barnet på grund av sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår. Underhållsskyldigheten upphör alltså inte under sommarlovet mellan två årskurser i gymnasieskolan. I de fall föräldrarna har försörjningsplikt ska ungdomen räknas in som barn i hushållet om det inte finns särskilda skäl för att ungdomen ska ha bistånd som eget hushåll. Även i det senare fallet ska om möjligt föräldrarnas ekonomi och förmåga att bidra till den unges kostnader utredas. Sociala förmåner som underhållsstöd och barnbidrag eller studiebidrag ska alltid komma den unge till godo. Möjligheten att utse en god man kan beaktas om den unges intressen särskilt behöver bevakas. Om den unge fyllt 16 år kan han eller hon själv ansöka om god man.

Underhållsskyldigheten kvarstår även om barnet flyttat hemifrån, till exempel studerar på annan ort. Om föräldrarna inte klarar av att försörja en ungdom som har eget boende, bör man diskutera hemflyttning, såvitt inte särskilda skäl föreligger. Observera att krav på att utreda föräldrarnas ekonomiska situation enbart gäller då föräldrarna har underhållsskyldighet. När det gäller till exempel arbetslös ungdom över 18 år skall rätten till bistånd prövas med utgångspunkt enbart från den unges egen situation. Bistånd får inte beviljas till ungdom om föräldrar är underhållsskyldiga, utan att föräldrarnas betalningsförmåga utretts.

41.3 Underårig som bildat familj

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underåriga själv blir förälder. Föräldrarna har däremot inget försörjningsansvar för sitt barnbarn. Vid giftermål övertar make försörjningsplikten för underårig eller gymnasiestuderande upp till 21 år. Om maken inte kan fullgöra sin försörjningsplikt, primär försörjningsplikt, har den underåriges föräldrar försörjningsplikt, sekundär försörjningsplikt.

41.4 Hushåll med underåriga barn

Föräldrarna ska ta ut full föräldrapenning till dess barnomsorgsplats erbjuds. Fyra veckor får sparas fram till det år föräldrapenningen senast får tas ut enligt Försäkringskassans regler. Sparade dagar kan användas bland annat till barnets inskolning i förskoleverksamhet eller skola. Vid parallellt deltagande i arbetssökarverksamhet får ersättningsdagarna delas upp mellan föräldrarna. Den som har försörjningsstöd i avvaktan på plats i förskoleverksamhet är skyldig att ta första anvisning av plats för att ha rätt till fortsatt bistånd. Undantag från denna princip kan göras om barn av psykiska eller medicinska skäl är i behov av särskild typ av förskoleverksamhet eller av senareläggning av inträdet i verksamheten. Behovet ska vara styrkt med läkarintyg.

41.5 Hushåll där barnen bor växelvis

Om barnet eller barnen bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna ska halva barnbidraget räknas som inkomst och halva normen som utgift. Även övriga utgifter för barnet förutsätts föräldrarna dela på, exempelvis beviljas övrigt ekonomiskt bistånd med halva barnomsorgsavgiften, medicinkostnaden etc.

41.6 Inneboende

För sökande som är inneboende räknas inte med hushållsgemenskap. Dessa personer ska ha bistånd enligt vanlig norm för ensamstående. Om avtalet mellan hyresvärden och den inneboende innebär att vissa hushållsutgifter, som t ex telefon och/eller förbrukningsvaror, ingår i hyran kan normen anpassas efter det.

42. Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen är det yttersta skydds nätet i samhällets trygghetssystem. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i Socialförsäkringsbalken (SFB).

42.1 Återsökning hos försäkringskassan enligt SFB

Lagstöd finns i 107 kap 5§ Socialförsäkringsbalken (SFB). Kommunen kan återsöka bistånd som den enskilde beviljas under den tid Försäkringskassan prövar en förmån som kan komma att utbetalas retroaktivt. Om Försäkringskassan felaktigt till den enskilde betalar ut retroaktiv ersättning som kommunen har rätt till kan Socialtjänsten kräva Försäkringskassan på skadestånd på motsvarande belopp. Försäkringskassan kan själv ge förskott på sökt ersättning om det är troligt att förmånen kommer att beviljas men beslut eller uträkning av ersättningen dröjer. Denna möjlighet ska undersökas innan ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen beviljas som förskott på sökt förmån.

42.2 Formella krav vid återsökning hos försäkringskassan

När det gäller bistånd som kan komma att återsökas hos Försäkringskassan enligt 107 kap 5§ SFB vid utbetalning av retroaktiv periodisk ersättning finns inga formella krav utom de som följer av förvaltningslagen. Den enskilde ska vara informerad om att utbetalt belopp kommer att återsökas hos Försäkringskassan. Återsökning sker genom skriftlig framställan som skickas till Försäkringskassan.

42.3 Återkrav enligt SoL

Det finns två sätt för kommunen att få tillbaka utbetalt bistånd:

- Överenskommelse med den enskilde om att han eller hon ska betala tillbaka (9 kap 2 § SoL)
- Krav till den enskilde om återbetalning av bistånd som han eller hon fått för mycket eller på oriktiga grunder (9 kap 1 § SoL)

Reglerna kring återkrav och handläggningen kring detta är omfattande och detaljerad och det är viktigt att handläggningsanvisningarna följs noggrant. Återkrav av ekonomiskt bistånd ska bara göras mot en väntad faktisk inkomst utom i de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp. I det senare fallet ska biståndet alltid återkrävas. Den väntade inkomsten måste antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadsomkostnader om ett återkrav ska vara meningsfullt. Kan det inte bli ett sådant överskott eller finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska återkrav inte läggas upp. Återkrav får inte göras mot framtida försörjningsstöd. Akut utbetalning av matpengar som gjorts av sociala eller medicinska skäl ska inte återkrävas. Om den akuta hjälpen ges på grund av att någon tillfälligtvis är förhindrad att disponera sina inkomster eller tillgångar kan den dock återkrävas. Även akut hjälp till exempelvis en hyresskuld för att undvika avhysning kan återkrävas om hushållet har inkomster över normen.

42.4 Återkrav enligt 9 kap 2§ SoL

Återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL kan ske på tre grunder:

1. Bistånd som förskott på förmån eller ersättning.
2. Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt.
3. Bistånd till enskild som på grund av förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Som förmån eller ersättning räknas förmåner från Försäkringskassan som exempelvis sjukersättning, tidsbegränsad sjukersättning, aktivitetsersättning, livränta, sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning, vårdbidrag och underhållsstöd. Andra ersättningar eller förmåner kan till exempel vara lön (gäller även statlig lönegaranti vid konkurs), arbetslöshetsersättning, studiestöd. Återkrav av förmån eller ersättning bygger helt och hållet på överenskommelse mellan kommunen och den enskilde. Om utbetalaren av förmånen eller

ersättningen kräver det behövs även fullmakt. Möjligheten att återkräva måste därför undersökas och bedömas från fall till fall. Det ska preciseras i överenskommelsen mot vilken utbetalning som återkrav enligt 1 och 2 gäller. Däremot finns inget krav att det ska gälla samma tidsperiod. Situationer som avses under punkten 3 är till exempel liknande den under bankkonflikten 1990 då enskilda inte kom åt pengar på bankkonton eller om det uppstår felaktigheter i de tekniska system som används vid löneutbetalning eller banktransaktioner.

42.5 Handläggning - återkrav

- Överenskommelse görs med den enskilde om att biståndet ska återbetalas och hur återbetalning ska ske.
- Skriftlig fullmakt skall alltid upprättas. Observera att den enskilde när som helst ensidigt kan säga upp fullmakten.
- Observera också att det är två beslut som ska fattas, och detta gäller vid varje biståndstillfälle/månad:
  - Beslut om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
  - Beslut om återkrav enligt 9 kap 2 § SoL.
- Sökanden ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas. Han eller hon ska också informeras om att ifall återbetalning inte sker kan frågan om återbetalning prövas i Förvaltningsrätten på initiativ av kommunen.
- Varje biståndsbeslut registreras i datasystemet.
- Varje biståndsbeslut ska skriftligt delges den enskilde innan biståndet utbetalas.

42.6 Återkrav enligt 9 kap 1 § SoL

Återkrav av bistånd enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen ska göras om någon fått ett felaktigt bistånd genom:

- Oriktiga uppgifter.
- Underlåtenhet att lämna uppgift eller
- på annat sätt förorsakat att bistånd beviljats obehörigen eller med för högt belopp.

Kommun får alltså kräva tillbaka för högt eller obehörigt bistånd som den enskilde fått även då han eller hon inte haft för avsikt att framkalla en felaktig utbetalning. Detta gäller till exempel då det är kommunen som förorsakat den felaktiga utbetalningen men där den enskilde borde ha förstått att den var fel. Exempel på den senare kan vara rena felräkningar eller när dubbel utbetalning skett av misstag. Kommunen har inte rätt att kräva tillbaka felaktig utbetalning om det rör sig om ett mindre belopp som sökande inte kunnat förutse vara fel. Denna bestämmelse ersätter eller inskränker inte rutinen att göra polisanmälan om den enskilde avsiktligt lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Grunden för återkrav enligt 9 kap 1 § SoL är alltid att biståndet är utbetalt på felaktig grund. Biståndet behöver således inte vara förskott på förmån eller ersättning eller vara beviljat med villkor om återbetalning.

42.7 Handläggning - felaktigt utbetalt bistånd

- Beslut om återkrav fattas efter genomförd återkravsutredning.
- Återkravet läggs upp och sökanden krävs på betalning.

42.8 Ersättningstalan

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap 1 eller 2 §§ SoL kan kommunen med stöd av 9 kap 3 § SoL väcka talan om ersättning hos Förvaltningsrätten. Talan hos Förvaltningsrätten måste väckas inom 3 år från det biståndet utbetalades och får inte bifallas av Förvaltningsrätten om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt. Innan talan väcks ska förvaltningen skicka två betalningspåminnelser och den enskildes aktuella ekonomiska situation utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden. Visar genomförd utredning att det är styrkt eller troligt att den enskilde har betalningsförmåga ska talan väckas hos Förvaltningsrätten.

Visar utredningen att den enskilde för tillfället inte kan betala kan återkravet ligga vilande under en period. Är det troligt att den enskildes betalningsförmåga inte inom rimlig tid förbättras kan återkravet efterges. Observera att beslut om ersättningstalan enligt 9 kap 1 § och 3 § måste fattas av nämnden eller socialnämndens arbetsutskott. Ansökan ska göras vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt och innehålla följande uppgifter:

- Namn, adress och telefon till den nämnd som söker och till handläggaren.
- Beslutsdatum.
- Den ersättningsskyldiges namn, personnummer, adress och telefonnummer.
- Vilken typ av återkrav det är (§ i SoL).
- Belopp.
- När biståndet som återkrävs utbetalades.
- Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga.
- Yrkande (socialnämnden yrkar att Förvaltningsrätten ålägger XX att till Perstorps kommun återbetala...).

Kopior på ansökningsblanketter eller utredning som visar den enskildes ekonomiska förhållanden när biståndet utbetalades och förvaltningens beslut samt överenskommelse om återbetalning ska bifogas ansökan till Förvaltningsrätten. Om den enskilde betalat tillbaka del av återkravet ska det redovisas. Eventuell dom i Förvaltningsrätten till kommunens fördel utgör underlag för ansökan om utmätning hos Kronofogdemyndigheten.

42.9 Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att den enskilde inte inom rimlig tid kommer att kunna göra återbetalning får kommunen enligt 9 kap 4 § SoL helt eller delvis efterge återkrav. Detta beslut går inte att överklaga.

43. Anmälan vid misstänkt bidragsbrott

Polisanmälan enligt 6 § Bidragsbrottslagen ska ske när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Har någon lämnat oriktiga uppgifter eller förtigit inkomster och på så sätt obehörigen eller med för högt belopp fått ekonomiskt bistånd kan detta vara en olaglig handling. Oavsett om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts eller ej ska det belopp den enskilde fått obehörigen eller med för högt belopp återkrävas med tillämpning av bestämmelserna i 9 kap SoL. Avstående från att polisanmäla får inte ”kvittas” mot återbetalning.

43.1 Utredning före anmälan

Innan anmälan görs ska en utredning av vad som hänt och hur detta påverkat rätten till bistånd göras. Om felaktig utbetalning skett eller risk för felaktig utbetalning förelegat på grund av vad som förefaller vara en brottslig handling från den sökandes sida finns anledning anta att ett brott har begåtts och en brottsanmälan bör göras. Utredningen ska besvara om den sökande har fått tillfredsställande information om vilka regler som gäller och om den sökande varit medveten om konsekvensen av sitt handlande. Det är viktigt att dessa utredande åtgärder vidtas så att varje brottsanmälan är välgrundad. Den interna utredningen bör göras så fort som möjligt sedan indikationen uppstått.

43.2 Vad en brottsanmälan bör innehålla

Det är viktigt att brottsanmälan innehåller den information som är nödvändig för att polis och åklagare ska kunna starta och genomföra en utredning utan att behöva begära kompletteringar av sådan information som var känd vid anmälningstillfället. Det är också viktigt att anmälan innehåller en beskrivning av händelseförloppet i det aktuella ärendet. En brottsanmälan enligt 6 § Bidragsbrottslagen ska som regel innehålla följande:

- Uppgifter om brottsmisstanken (det vill säga en klar, tydlig och kortfattad beskrivning av vad den anmälde misstänks ha gjort eller underlåtit att göra samt när i tiden brottet har begåtts).
- En brottsanmälan behöver inte innehålla en brottsrubricering.
- Uppgifter om vilken förmån det gäller, ersättningen storlek och vilken tidsperiod som avses.
- Uppgifter om den misstänkte (det vill säga namn, personnummer, adresser och telefon-nummer).
- Uppgifter om eventuella vittnen och andra som har upplysningar att lämna (det vill säga namn, adresser och telefonnummer).
- Uppgifter om vem som handlagt ärendet hos den utbetalande myndigheten (det vill säga namn och telefonnummer).
- En dokumentation av samtliga eventuella kontakter med den som anmälts före och under utredningen samt namn på och telefonnummer till dessa personer.
- En redogörelse för vilken information som myndigheten har lämnat till den anmälde om rätten till förmånen och uppgift om när, hur och av vem informationen lämnats.

- Om tolk använts: namn, adress och telefonnummer till denne.
- En redogörelse för de regler som har betydelse för ärendet.
- Uppgifter om vem som polis och åklagare kan kontakta inom socialnämnden.
- Uppgifter om eventuella återbetalningskrav.
- Uppgifter eller kopior av relevanta handlingar som bifogas brottsanmälan.

Utredningen ska delges den sökande.